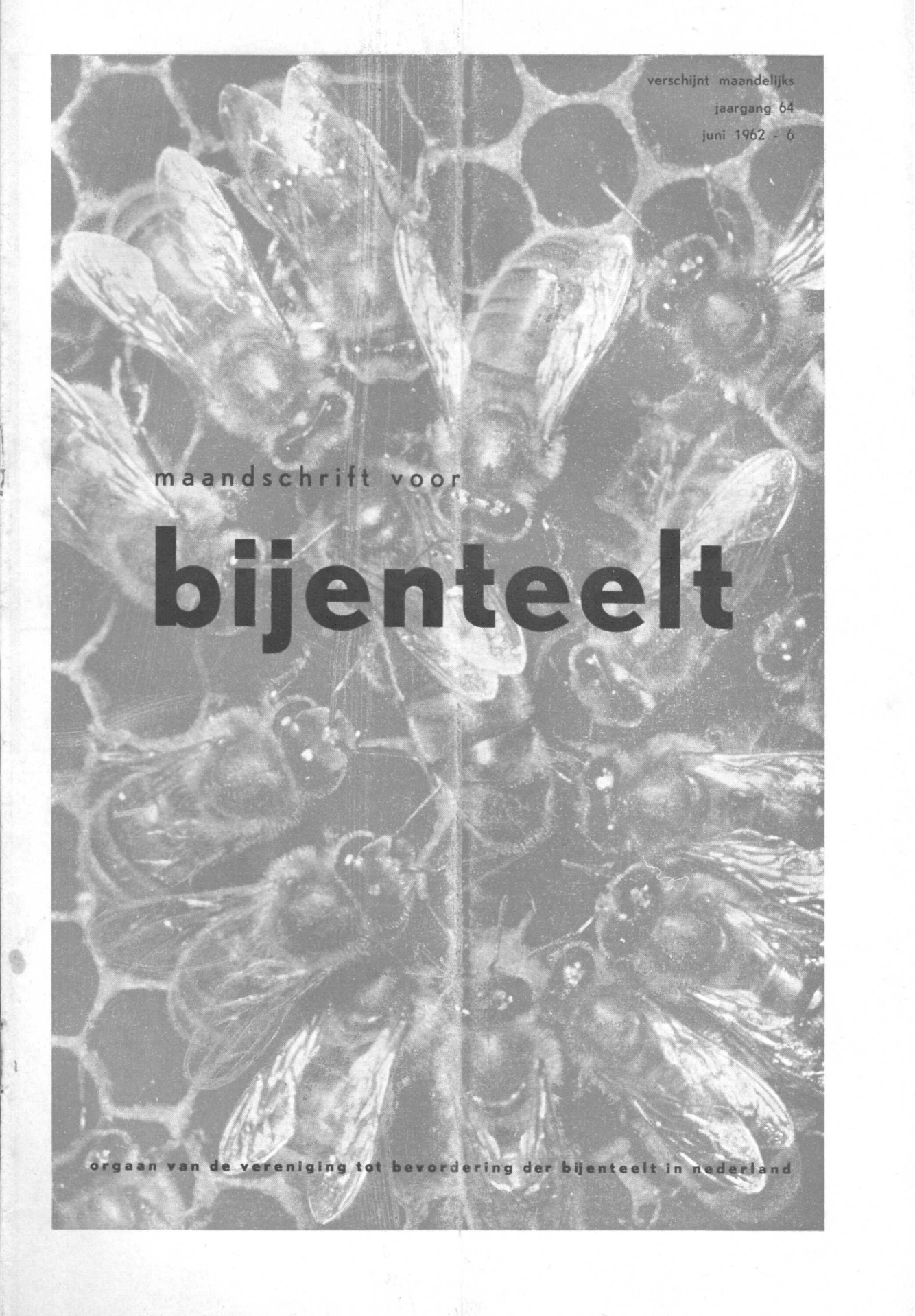

verschijnt maandelijks

jaargang 64

juni 1962 - 6

maandschrift voor

bijenteelt

orgaan van de vereniging tot bevordering der bijenteelt in nederland

AANBEVOLEN ADRESSEN

IMKERSARTIKELEN

Wij leveren alles wat u nodig hebt. Prijscourant gratis op aanvraag. BIJENHUIS, WAGENINGEN.

VOOR DE TUIN

Bestel als zovelen uw BLOEmbollen VOOR Kamer en TUIN bij: Bloembollenkwekerij „BLOEVOKATU”, H. Krul Jr., Andijk-W. Vraag voor- of najaarsfolder 1962 aan.

HONING EN WAS

Verkoop uw klanten geen neen als u uitverkocht bent. Vraag ons even prijsopgaaf. BIJENHUIS, WAGENINGEN.

BUITENLEVEN

VAKANTIEHUISJES, GARAGES, SCHUREN vanaf f 341,—. Stort resp. f 3,50, f 3,—, f 2,50 voor bouwplaat om indruk te krijgen. Giro 67 24 39. „DIMAHA”, Hardinxveld.

BOEKEN EN BLADEN

HET GROTE BIJENBOEK door R. P. Groenveld kost f 13,90. Wij hebben het in voorraad. BIJENHUIS, WAGENINGEN.

Abonneer u op „BIJENNIEUWS”, orgaan van de afd. Bunnik-Houten en de Stichtse KONINGIN-NETEELTCLUB. f 1,50 per jaar. Postgiro 193060. Gratis proefnummer.

Een gelijkblijvende tekst van hoogstens 15 woorden in alle dit jaar nog verschijnende nummers kost slechts f 20,— bij vooruitbetaling op giro 846801 van Bijenhuis, Wageningen.

UITKERINGEN VERZEKERING

Onze collectieve verzekering keerde in het jaar 1961 de volgende bedragen uit:

5 diefstalschaden	f 230,50
4 brandschaden	„ 884,50
2 schaden wegens wettelijke aansprakelijkheid	„ 269,50

Totaal f 1.384,50

Nationale honingtentoonstelling

Onze nationale honingtentoonstelling wordt dit jaar gehouden op de grote internationale tentoonstelling 3 x a (3x activiteit) te Enschede VAN 21 AUGUSTUS T/M 1 SEPTEMBER 1962. (Tentoonstelling bij gelegenheid van de eeuwherdenking van de vrijwel de gehele stad verwoestende brand van 1862.)

Nadere mededelingen volgen in het Groentje van juli.

SCHIERMONNIKOOG

Het bevruchtungsstation is open van 20 juni tot 1 augustus. De telers die hun naam en adres opgaven ontvingen reeds schriftelijk bericht.

**RAAM
OP
ZONZIJ:**

ALUMINIUM JALOEZIEËN

VRAAGT INLICHTINGEN
BIJ UW LEVERANCIER

Famethaan

Naar aanleiding van vraag 2 in het maart-nummer schrijft de geestelijke vader van de Famethaan, de heer de Haan te Assen ons het volgende:

Ook bij mij is het voorgekomen, dat geen moer dop was uitgetrokken. Oorzaak hiervan: het ontbreken van eitjes of van een- of tweedaagse larven. Gewenst moet het worden geacht bij splitsing te controleren of in de bovenbak (de bak die moerloos naar onderen gaat) genoemd soort broed aanwezig is.

Splitsing tijdens of direct na de dracht kan meebrengen, dat de koningin de laatste dagen enkel heeft gewerkt in de onderste bak, zodat het uittrekken van moerdoppen in de bovenbak niet meer mogelijk is, tenzij daarin een raam met eitjes is ingehangen.

Bij het gelijktijdig behandelen van een aantal volken mag deze kleine vergissing overigens niet erg zijn, daar zal blijken dat andere volken voldoende reserves hebben uitgetrokken, die men neemt uit de beste volken, welke daartoe het eerst behandeld worden.

Onze voorzitter jubileert

In 1937 heeft onze algemene vergadering de heer Mr. L. R. J. ridder van Rappard gekozen als voorzitter van onze vereniging. Hij heeft die functie dit jaar dus 25 jaren achtereen vervuld. Wij bieden hem en zijn gezin onze hartelijke en welgemeende gelukwensen aan met dit jubileum. Maar niet minder feliciteren wij onze vereniging met de een kwart eeuw geleden gedane keuze. Het is onze innige wens dat hij voor zijn gezin, maar ook voor ons allen, voor wie hij een dierbare vriend geworden is, nog lang gespaard moge blijven. Het doet ons oprecht genoegen nu te kunnen mededelen dat zich reeds vroegtijdig en geheel spontaan, geheel buiten het hoofdbestuur om zelfs, uit de leden een huldigingscomité heeft gevormd. Hieronder drukken wij de toespraak af, die de heer A. Vink namens dit comité, en dus namens de leden, heeft gehouden. Geheel onafhankelijk van dit comité heeft een aantal vroegere en tegenwoordige medewerkers op het gebied van de bijenteelt de heer van Rappard eveneens gehuldigd. Namens deze medewerkers sprak onze ondervoorzitter, de heer H. G. Maagendans. Ook zijn rede drukken wij hieronder af. Namens het Ministerie van Landbouw sprak de directeur van de tuinbouw, de heer Dr. Ir. G. de Bakker, de jubilaris toe. Op deze rede komen wij in het volgende nummer terug en ook de rede waarmee de jubilaris de toespraken beantwoordde en waarin hij dankte voor de hem aangeboden geschenken, moeten wij tot het volgende nummer laten wachten.

Het was jammer dat over deze algemene vergadering de schaduw van droeve familieomstandigheden viel. Er ging een golf van teleurstelling, maar ook van innig medeleven door de vergadering toen de heer Maagendans bekend maakte dat de toestand van de Moeder van onze voorzitter dusdanig ernstig was dat we op zijn aanwezigheid niet konden rekenen. Groot was de vreugde toen een half uur later een kleine commissie van ontvangst de jubilaris en zijn gezin tóch binnenleidde. Allen stonden van hun zitplaatsen op en begroetten de jubilaris en zijn gezin met een hartelijk, maar ook ontroerd en bewogen applaus.

Van de talrijke dia's, die voor de familie van Rappard, maar niet minder voor ons, de afgelopen jaren met al hun wel en wee deden herleven, hebben wij er enige in dit nummer afgedrukt en wij hebben daarvoor met opzet die gekozen, die hem in beeld brengen zoals maar weinigen van ons hem kennen.

De notulen van de huishoudelijke vergadering, die op eminente wijze door onze ondervoorzitter de heer H. G. Maagendans gepresideerd werd, zullen wij in het volgende nummer afdrukken.

Rede A. Vink

Het komt u wellicht vreemd voor, mijnheer de voorzitter, dat ik nu, juist na uw binnenkomst, het woord heb gevraagd. Dit wekt misschien te meer uw verwondering en wellicht ook uw wantrouwen op omdat ik noch hoofdbestuurslid, noch afgevaardigde ben. En toch is er alle reden om mijn handelwijze te verklaren en zelfs twijfel ik er niet aan of u zult, met de gevatheid en scherpzinnigheid u eigen, al wel hebben begrepen wat de bedoeling is. Immers, om dan het licht maar wat helderder te doen schijnen, mijn aanwezigheid hier houdt verband met het feit, dat het 25 jaren geleden is, dat u tot voorzitter van onze vereniging werd gekozen. En daarover zou ik, sprekende namens velen zoals ik aanneem, iets willen zeggen.

Bij uw verkiezing, het moet worden gezegd, had u nog niet de bekendheid die u op dit ogenblik

heeft. Toch wisten of vermoedden vele ingewijden al wel wat zij aan u zouden hebben. In de eerste plaats iemand met een zeer grote werkkraft en stuwend vermogen gepaard aan begrip van andermans kennen en kunnen enerzijds, een bijzondere doortastendheid en een vaste wil om door te zetten en zo nodig door te bijten als dat zou worden vereist anderzijds. In de tweede plaats iemand die de gave van het woord bezit, maar die ook bereid is tot luisteren. De feeling om de teugels zo ver te vieren als noodzakelijk is om die dan weer geleidelijk aan te halen en vast in de hand te houden.

En wij hadden zo iemand toen wel erg hard nodig. Immers ik behoef u en vele anderen onder ons nauwelijks te zeggen onder welke omstandigheden vele jaarvergaderingen werden gehouden. Het leken, zoals wel werd gezegd, soms meer

Poolse landdagen dan vergaderingen van goedwillende bijenhouders die voor hun zakelijke belangen opkwamen. Er was soms onderling meer wantrouwen dan vertrouwen. Dat dit niet in het belang was van de bijenhouders en van de vereniging was vanzelfsprekend, maar even vanzelfsprekend was dat hierin verandering moest en zou komen. De wind moest, hoe dan ook, uit een andere hoek gaan waaien. Maar hoe?

Wij begrepen allemaal dat het zoeken naar een voorzitter die al de gewenste kwaliteiten en eigenschappen in zich moest verenigen het zoeken was naar een speld in een hooiberg, het zoeken naar een schaap met tenminste vijf poten. En niemand zou de illusie hebben gekoesterd dat men in u dat schaap zou hebben gevonden. Neen, een schaap was u bepaald niet.

Voor mij staat tenminste vast dat, als alle schapen zo zouden zijn, er vroeger bepaald minder wolven zijn geweest. Ik houd het dus op de speld uit de bekende hooiberg, maar juist de speld die wij nodig hadden. Een speld die niet omhoog, die een stootje kon velen, die niet brak maar op de juiste wijze door bedreven hand haar taak deed. Het grootste deel van de afgevaardigden in 1937 meende in u de man gevonden te hebben die wij nodig hadden. Met niet minder dan 82 pct. van de uitgebrachte stemmen werd u tot voorzitter gekozen. En al direct gaf u uiting aan uw vaste wil om krachtig aan te pakken, aan uw voornemen om niets onbeproefd te laten om de vereniging een waardige plaats te doen innemen en aan uw begeerte om deze benoeming niet te zien als een **erebaantje** maar als een **ereambt** dat verplichtingen schept. Hiervan getuigden uw eerste woorden in ons maandschrift, waarin u onder meer schreef:

„De functie van voorzitter der vereniging brengt voor degene, die daartoe wordt uitgekozen, een eervolle plaats in het openbare leven met zich mede. Ik stel het daarom op prijs uitdrukkelijk te verklaren, dat ik mij in genen dele gerechtigd zou achten om als drager van dit ereambt te worden aangemerkt, indien ik mij niet bij voorbaat zou hebben voorgenoemen om de zaak, waaraan zovelen hun liefde hebben verpand, met inzet mijner beste krachten te helpen schragen. Niet alleen jegens hen, die mij tot mijn functie hebben geroepen gevoel ik mij hiertoe verplicht, doch evenzeer jegens de vereniging zelve, die in het jaar, waarin zij terug mag zien op een bloeiend verenigingsleven van veertig jaren, aanspraak maken mag en moet op voldoende waarborgen, dat ook voor de toekomst haar groei en bloei verzekerd zij. Hieraan mede te kunnen werken zal ook mijn grootste voldoening zijn”.

En in de eerste hoofdbestuursvergadering zegt u volgens het verslag in ons Maandschrift:

„Het is mijn overtuiging dat tweedracht slechts schaden kan en daarom zal mijn doel zijn in gesloten front op te marcheren naar ons enige doel: bevordering der bijenteelt”.

Hetgeen u toen schreef en zei hebt u waargemaakt. En nu zou ik dat heel gemakkelijk met bewijzen kunnen schragen. Maar het heeft zo weinig zin om dat te doen. Evenmin heeft het zin om de wetenswaardigheden, de gebeurtenis-

sen, de hoogtepunten van en in de afgelopen 25 jaren naar voren te brengen of daarvan een opsomming te geven. Voor u zelf behoef ik dat zeker niet te doen. U kent de feiten. En zij, die lief en leed hebben meegemaakt en de vereniging trouw zijn gebleven, zullen zich die bijna van jaar op jaar herinneren. De anderen slaan de Groentjes er maar eens op na en ook dan behoeven wij niet veel meer te zeggen. Bovendien zou het een erg vervelende en dorre opsomming worden, omdat er geen nuance in de feiten te brengen is. Het zou immers niet anders zijn dan:

De voorzitter in 1937 verkozen. Er waait een andere wind, een grote activiteit wordt ont-plooid. De voorzitter en secretaris loodsen de vereniging door de oorlog heen.

De voorzitter herrijst in 1945 als een Phoenix uit zijn as. Hij heeft nog niets aan kracht, activiteit en vitaliteit ingeboet. Hij steekt de secretaris, de heer Joustra, voor zijn houding tijdens de oorlog een grote en welverdiende pluim op diens hoed. Het internationaal bijenteeltcongres wordt door de voorzitter nieuw leven ingeblazen. De congressen te Amsterdam, Leamington Spa, Kopenhagen, Wenen, Rome en Madrid zijn daar het levend bewijs van.

De voorzitter richt Apimondia op.

De voorzitter opent de Bedrijfsraad voor de Bijenhouders, de proefbijenstand en het wetenschappelijk instituut.

De voorzitter aanvaardt het voorzitterschap van de afdeling bijenteelt van het Landbouwschap. De voorzitter...

Ja, ik zou zo nog wel een poosje kunnen door-gaan. Maar waarom zou ik dat doen? Want woorden kunnen slechts ten dele uw capaciteiten, uw wijsheid en kracht en, het mag en moet worden gezegd, uw macht door uw persoonlijkheid aangeven, verklaren of doen begrijpen. Sta ons toe **dat** op een andere wijze naar voren te brengen opdat ook wij, allen dus die naar hier zijn gekomen, weer eens opnieuw kunnen belevén, aanvoelen en aanwijzen wat u deed.

(De heer Vink vertoonde hierna een groot aantal dia's, die het leven en werken van de voorzitter sedert 1937 in beeld brachten. Daarbij waren hoogtepunten van het verenigingsleven, van nationale en internationale evenementen op het gebied van de bijenteelt, maar ook beelden uit zijn burgemeestersloopbaan).

Het zal u na dit alles begrijpelijk voorkomen, dat enige leden de koppen bij elkaar gestoken hebben om er zich over te beraden hoe wij dit jubileum van u eens een beetje in het middelpunt van de belangstelling konden plaatsen. Wij hoefden niet lang te praten. De huldigingscommissie, bestaande uit de heren Blaisse, Hilvers, Licht, Onnes, Kalff en spreker, heeft een gemakkelijke taak gehad. Wij waren er direct over eens dat er iets moest gebeuren en daarna is uit de ontvangen reacties wel gebleken, dat het overgrote deel der leden treffend eensgezind was. Die eensgezindheid houdt een belofte in voor de toekomst. Daaruit blijkt een grote saamhorigheid, een band die zo hecht en zo sterk is, dat daaruit alleen maar veel goeds kan groeien. Deze positieve houding en instelling heeft de commissie getroffen en zij zal voor u

het bewijs zijn, dat u voor nu en in de toekomst op hen, op ons kunt rekenen. Onzerzijds geeft dat de zekerheid dat onder uw leiding onze vereniging nog een goede toekomst wacht.

U popelt ongetwijfeld om in te grijpen en een einde te maken aan dit gesprek. Het is ook niet leuk om in het zonnetje te worden gezet. Maar u hebt dat al zo vaak anderen gedaan, dat het hoog tijd werd dat ook wij eens aan bod kwamen. Het is logisch dat de rollen eens worden omgekeerd. En wij leven er echt in, dat u niet kunt ingrijpen. De eerste keer in 25 jaar dat wij u hebben droog gezet! Al vrees ik dan ook met grote vreze het ogenblik dat u weer aan het woord komt.

Wij zouden uiteraard veel meer naar voren kunnen brengen, veel meer dan de beelden op het scherm zojuist hebben laten zien. Maar ik wil uw, weliswaar niet uitgesproken maar toch zeker bij u levende wens om er nu maar spoedig een einde aan te maken niet helemaal negeren. Alleen dit nog.

Bij ons allen leeft slechts de wens om deze dag voor u tot een bijzondere te maken, als het kan tot een onvergetelijke. Wij willen u doen beseffen dat wij, ook al verschillen wij — gelukkig — wel eens met elkaar van mening en inzicht, u waarderen om uw persoon, om uw strikte eerlijkheid, om uw vele goede eigenschappen en hoedanigheden, om tal van andere kwaliteiten welke u als mens en als voorzitter van zo heel veel waarde doen zijn. Wij willen tot uitdrukking brengen ons geloof en ons vertrouwen in u als voorzitter, onze zekerheid dat u onze vereniging zult besturen en blijven leiden zoals wij dat van u gewend zijn, om also de vereniging weer tot een nieuw hoogtepunt te voeren. Wij willen ook tot uitdrukking brengen onze dank en waardering voor het vele dat u in het belang van de bijenteelt deed, met voorbijgaan vaak van persoonlijke belangen, wij willen u op onze ingetogen maar eerlijk gemeente wijze eren. En dat willen wij doen in de vorm van een geschenk, een huldeblijk als u dat wat aardiger in de oren klinkt, in ieder geval iets wat van **alle** leden komt, waarin alle leden deel hebben, waar zij in ons land ook mogen wonen. En zij hadden daarin gaarne deel omdat zij alleen op deze wijze hun aanhankelijkheid en trouw jegens u, het geloof en vertrouwen in u konden tonen. Natuurlijk is het niet zo, dat wij met dit huldeblijk onze schuld aan u hebben afgelost of afgekocht, noch zo dat wij menen dat u hiermede voldoende zoudt zijn beloond. Dit geschenk is daarvan niet meer dan een symbool. De waarde van een symbool is ook niet het voorwerp zelf, maar de gedachte, de intentie, het gevoel dat daarin ligt verscholen en opgesloten.

Wil het aldus zien. En met deze sobere woorden, die in geen enkele verhouding staan tot de grote dingen die u deed, noch tot het vele dat u gaf, draag ik het huldeblijk namens alle leden aan u over.

Nu nog een enkel woord. Het is wellicht wat vreemd dat wij tot dit soort huldeblijk zijn gekomen. Want allen die u kennen zullen maar moeilijk kunnen begrijpen wat u met een stoel, uitgerekend een stoel moet doen. U, die van de ochtend tot de avond bezet bent, bijna geen tijd

hebt om thuis te eten, altijd in de weer, van de ene vergadering naar de andere. Zult u ooit in die stoel zitten, of in welke stoel dan ook? Eerlijkheidshalve hopen wij, dat dit voorlopig nog maar sporadisch het geval zal zijn. Dit betekent dat wij u nog vele, zeer vele jaren toewensen in de beste gezondheid. Wij wensen u veel heil, zegen en voorspoed toe! En komt de tijd waarin u het kalmer aan moet gaan doen — en menselijkerwijs gesproken komt die tijd voor u als voor elk ander — dan staat de stoel voor u klaar. Daarin gezeten kunt u dan overdenken de fouten, ja zeker ook de fouten, waaraan ook u niet kon ontkomen en waarvan u ongetwijfeld veel zult hebben geleerd, maar bovenal om te overdenken al datgene wat u in het belang van zovelen hebt gedaan.

Wil dan ook eens terugdenken aan het Gorkumse volkslied, dat u nog zo kort geleden de gemeenteraad hebt voorgehouden en dat, als ik het goed heb begrepen, jammer genoeg vele van uw gemeentenaren nog niet tot beter begrip en tot hoger top heeft kunnen voeren.

Maar vóór u aan de rust toe is, hoop ik, hopen wij, dat u op de plaats waar u gesteld bent nog veel in het belang van uw gemeente en — ik zou geen goed lid zijn als ik dat zou vergeten — evenzeer in het belang van onze mooie vereniging zult kunnen doen. De bij zij u tot symbool: trouw aan de goede zaak tot het einde.

Mevrouw van Rappard, u is sedert uw man tot voorzitter van onze vereniging werd verkozen nagenoeg altijd op onze imkersdagen en hoogtijdagen aanwezig geweest. Dat waren niet altijd dagen van verpozing voor u, want veel was u dan nog alleen. En zo stond u zo vaak alleen en ik zou het begrijpelijk vinden als u al die vergaderingen, al dat verenigingsgedoe maar een echt kwalijk gedoe zoudt vinden. Niet alleen de talrijke vergaderingen waarin uw man qualitate qua aanwezig moet zijn, maar daarnaast de talloos vele andere. Doch de uitzonderlijke gaven, waarmee uw man nog al overvloedig is toebedeeld — en nu zeg ik dat zeer eufemistisch — zijn hem niet geworden om die ongebruikt te laten. De mens moet met de hem geschonken talenten woekeren. Dat heeft uw man gedaan en dat zal hij blijven doen zolang hem dat gegeven is. Zij, die in zijn onmiddellijke nabijheid leven, zijn leven met hem delen, moeten daarvoor een offer brengen, vaak een groot offer. Dat offer hebt u gebracht en dat brengt u nog dagelijks, opdat uw man zijn taak, zijn plicht, zijn roeping kan vervullen. Zonder uw bijstand, uw medewerking, uw hulp en steun zou hem dat niet mogelijk zijn geweest. Niemand onzer zal u daarom benijden, maar wel zijn wij er u dankbaar voor, dankbaar ook voor de kracht die u geschonken is om dit offer te brengen.

Wellicht zult u er wel eens behoefte aan krijgen om nog weer eens voor ogen te zien waarvoor u dat offer bracht. Daarom staan wij gaarne de hier zojuist vertoonde dia's aan u af. Zij vormen voor ons een rijk bezit, maar u hebt er meer recht op dan enig ander. Wil daarin zien een bescheiden bewijs van onze dank, die u de overtuiging moge schenken dat uw vaak moeilijke opdracht en taak ons allen met ontzag, maar ook met diepe eerbied vervult. Moge het u gegeven zijn deze opdracht, deze taak, nog vele jaren te vervullen.

Rede H. G. Maagendans

Het is, mijnheer de voorzitter, mijne dames en heren, niet zonder schroom dat ik het waag op deze heuglijke dag het woord te voeren. Immers, een van de talenten (en het is waarlijk het enige niet) waarop u kunt bogen (a nice feather in your cap zou ons aller vriend Dr. Barnes zeggen) is ongetwijfeld de in onze vereniging en ver daarbuiten bekende wijze waarop u, naar het schijnt zonder enige moeite, woorden en zinnen weet te schikken tot een geestig en boeiend betoog, fraai van zinsbouw en warm van inhoud en gewoonlijk zonder voorbereiding voor de vuist weg uitgesproken. Wij weten ons op dit gebied verre uw mindere en wij prijzen ons dan ook gelukkig dat het tot de taak van de **voorzitter** behoort om de mening van de vereniging op adequate wijze in woorden om te zetten, temeer omdat genoemde voorzitter (al zal hij het nooit willen toegeven), dit in feite ook nog zo bijzonder graag doet. Evenwel, de heer Vink heeft zojuist al iets in die richting gezegd, op deze dag zijn de rollen omgekeerd. Gezien het gemak waarmee u zich metamorfoseert (van mijnwerker via orgeldraaier tot Gorkum's eerste burger, we hebben het zojuist op het projectiescherm gezien, il n'y a q'un pas) neem ik aan dat u ook deze mijn, overigens in opdracht gehouden, toespraak blijmoedig zult ondergaan. De heer Vink heeft in zijn hooggestemde rede vele facetten van uw persoonlijkheid en in het bijzonder van uw werkzaamheid voor onze vereniging belicht. Het is geenszins mijn bedoeling om in herhalingen te treden. Er is echter één terrein dat de vorige spreker, waarschijnlijk met opzet, onbetreden heeft gelaten. Hij heeft mij bepaald (om een afgezaagde gemeenplaats nog maar eens weer te gebruiken) het gras niet voor de voeten willen wegmaaien. Ook hierin kunt u een bewijs zien van de teamgeest en de wil tot samenwerking in onze vereniging. Het terrein dat de heer Vink zo veel mogelijk braak heeft gelaten is het werk „en petit comité”, het werk in het hoofdbestuur, in commissieverband, het nauwe contact met een aantal naaste medewerkers, zowel in het hoofdbestuur als daarbuiten. Uiteraard uitermate belangrijk werk voor de vereniging, moeilijk en zeer vermoeiend werk dikwijls (hoofdbestuursleden eten ook niet altijd uit de hand!), werk waarvan de buitenwereld en het grootste deel van onze leden niets merkt en dat zij, juist door deze onbekendheid, ook niet op de juiste waarde en zwaarte kunnen schatten.

Allen die u in dit verband hebben leren kennen (nader en beter hebben leren kennen mag ik wel zeggen), hebben grote bewondering voor de wijze waarop u deze bijeenkomsten leidt, een bewondering die niet uitsluitend het gevolg is van de zakelijke aanpak, maar die ook ontspruit aan de wijze waarop u de discussie levendig weet te houden, waarop u met de van u bekende slagvaardigheid en gevatheid de humor uit de vaak wat zwaar aandoende argumentatie weet te puren en bovenal voor uw gave om, als de meerderheid het eens niet met de voorzitter eens is, als een goed democraat, het standpunt van die meerderheid niet alleen te aanvaarden, maar ook over te nemen en uit te dragen. Goede democraten zijn er vele, maar leidinggevend (het woord leiders heeft een wat wrange smaak gekregen) die ook goede verliezers zijn, zijn er maar weinig. Het

is een van de vele eigenschappen, die wij zo bijzonder in u waarderen. In een van de grootste weekbladen in ons land was enige weken geleden een artikel opgenomen dat betrekking had op uw activiteiten in uw gemeente. Wel verre van de conclusie van de verslaggever te onderschrijven (men heeft u daar bepaald onvoldoende recht doen wedervaren) begint deze onze visie te benaderen waar hij u kwalificeert als een man met een uitstekende visie op vele dingen en beziel met een grote liefde voor het werk dat hij eenmaal ter hand heeft genomen. Het zal u dan ook wel niet verwonderen dat al diegenen, die in nauwer verband met u samenwerken of hebben samengewerkt (ik mag rustig zeggen: die het **voorrecht** hebben of hadden met u samen te werken), de behoefte voelden op tastbare wijze van hun waardering en erkentelijkheid te doen blijken. En men heeft mij tot spreektrampet van dit vrij heterogene gezelschap (vrijwel allen die met u als hoofdbestuurslid of in bestuursverband hebben gewerkt) gemaakt om u deze in vaste vorm uitgekristalliseerde erkentelijkheid te overhandigen. Hoewel wij daarbij niet tegenwoordig zijn kan het niet anders of u moet ten behoeve van de bijenhouderij in het algemeen en van onze vereniging in het bijzonder een enorme hoeveelheid denkwerk verrichten. De spitsvondige wijze waarop u trieste overzichten (à bon entendeur demi mot suffit!) op volkomen rechtmatige wijze een fleuriger aanzien weet te geven, is daarvoor het beste bewijs. Wij hebben ons van de zijde van lieden die het wel menen met onze gezondheid (ik heb hiermede niet bepaalde honingpropagandisten op het oog!) laten verzekeren, dat de druk van een dergelijke geestelijke arbeid belangrijk wordt verlicht als het lichaam in een zacht wiegende beweging wordt gehouden. Daar het (ergens is er toch altijd een spoortje egoïsme) ook een verenigingsbelang van de eerste orde is u zo lang mogelijk als voorzitter te behouden, bieden wij u ter verlichting van die geestelijke druk en als blijvend aandenken aan uw 25-jarig voorzitterschap deze schommelbank aan.

Mevrouw van Rappard, de heer Vink heeft op de hem eigen wijze duidelijk gesteld dat het succes van de man veelal gaat ten koste van een prettig huiselijk leven van de vrouw en dat, naarmate de man hoger op de maatschappelijke ladder stijgt, de vrouw eenzamer in de echtelijke woning achterblijft. Voor zover wij imkers schuldig zijn aan het onttrekken van uw echtgenoot aan het huiselijk verkeer, om een variant op een bekende rechtsterm te gebruiken, kunnen wij daarvoor slechts als verontschuldiging aanvoeren dat ook hier het algemeen belang voor het particulier belang heeft moeten wijken. Dit is voor u een schrale troost, maar every cloud has its silver lining en het moet u toch ook voldoening schenken te zien hoezeer uw echtgenoot, onze voorzitter, door ons allen wordt gewaardeerd. Indachtig het feit dat u als echtgenote van de slotvoogd van Loevenstein beter dan ieder ander zult weten dat Vondel reeds zeide dat onder bepaalde omstandigheden „een vrouw duizent mannen t' erg is” wil ik graag eindigen met ook u de verzekering te geven, dat wij voor de stimulans, welke van u voor het werk van onze voorzitter is uitgegaan, bijzonder dankbaar zijn.

UIT DE JAAGKIEPS

Miel Carlota

Miel Carlota is de naam van wellicht de grootste bijenstand van de wereld, deze wordt gevonden in Mexico bij de stad Cuernavaca.

De naam is samengesteld uit miel — het Spaanse en Franse woord voor honing — en Carlota-Charlotte, de naam van de ongelukkige Belgische prinses (1840—1927) gehuwd met de Oostenrijkse prins Maximiliaan, die door de politiek van Napoleon III in 1864 keizer van Mexico werd. Door Napoleon later in de steek gelaten werd Maximiliaan in 1867 door de Mexicanen gefusilleerd; zijn vrouw werd door vertwijfeling krankzinnig.

Miel Carlota kwam door een serie artikelen in Gleanings in het jaar 1955 van de hand van de groothandelaar in honing en koninklijk voedsel Robert B. Wilson te New-York in de belangstelling. Uit deze artikelen en nog aangevuld met een artikel in het A.B.J. 1961/12 van A. Wulfrath, die met Dr. H. Speck, directeur en eigenaar van Miel Carlota is het volgende:

Wulfrath had als Duits officier zijn vaderland in de eerste wereldoorlog gediend en was na afloop naar Mexico geëmigreerd; hij had daar een im- en exportzaak gevestigd, maar moest deze omdat hij niet genaturaliseerd was, bij het uitbreken van de tweede oorlog opgeven. Hij trok het binnenland in en vestigde zich in de stad Cuernavaca, waar hij verschillende dingen ondernam, maar zonder veel succes: zijn varkens kregen besmettelijke ziekte en gingen dood. Daarna kippen, die schorpioenen vreten en dood neervielen. Met groenteteelt had hij meer succes, het werd het grootste bedrijf in Mexico en staat thans onder leiding van zijn zoon Juan.

Want op zijn verjaardag in 1941 (15 juli) kreeg hij van een vriend een zeer speciaal geschenk, n.l. een complete Dandant-kast met bijen. En zo begon een avontuur dat in 20 jaar zou leiden tot de grootste onderneming op bijenteeltgebied. Deze vriend was Dr. Speck, een scheepsofficier van het Duitse s.s. Columbus, dat door de eigenaar vlak voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog in de haven van Vera Cruz werd opgelegd.

Zoals de meeste Duitsers hiel-

den de vrienden veel van honing en besloten werd nog een tiental kasten te kopen. Maar toen zij deze wilden halen werden zij zo door de bijen gestoken, dat vooral de dokter er genoeg van had. Maar zijn vriend wist hem ten slotte over te halen en juli 1943 waren er tien volken, die dat jaar 37 pound honing per kast opleverden.

Geen van beiden wist iets van bijen af en het was een moeilijk begin; daar er in Mexico geen verenigingen of vakbladen bestonden moesten zij alles uit boeken halen. De eerste jaren werd met schade en schande geleerd; veel zwermen gingen verloren. Dit was aanleiding om zich in 1946 op de koningin-eteelt toe te leggen. Geen koningin werd er meer geteeld van een volk dat gezwerm had met het resultaat: in 1953 een normaal zwermjaar van 10.000 volken 5 zwermen en in 1954 een slecht zwermjaar (dus veel zwermen) 1 per honderd.

Waar komt deze honing vandaan ?

De twee voornaamste drachtplanten zijn een soort zonnebloem, acahual genaamd, die in oktober de berghellingen geel kleurt en een soort wingerd met kleine groenachtige, witte bloempjes, chayotillo genaamd. De honing is van zeer goede kwaliteit, die spoedig na het slingeren versuikert en dan geel en smeuiig als boter wordt. De vraag is dan ook groter dan het aanbod.

Men heeft geconstateerd dat de honingopbrengst niet beïnvloed wordt door het verschil in hoogte, de oogsten waren op alle hoogten bijna gelijk.

Een groot bedrijf vraagt natuurlijk veel personeel. Het was moeilijk geschikt personeel te vinden, de inheemsen waren niet gewend om bevelen van vreemdelingen te ontvangen, maar zij leerden vlug en waren goede waarnemers. Daar zij op premie werkten vonden zij het

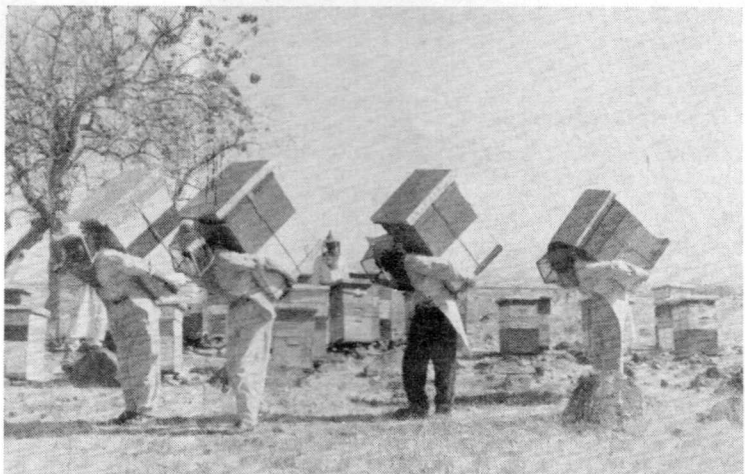
Hoe het groeide:

jaar	aantal volken	gemiddelde opbrengst	totale opbrengst
1941	1	—	—
1942	10	37 pound	370 pound
1943	50	?	?
1944	250	91	22750
1945	400	67	27000
1946	800	139 (130)	104000
1947	1000	180	180000

vervolgens 2.000 totdat in 1954 12.000 volken aanwezig waren met een totale opbrengst van 2½ miljoen pound honing. Het grootste gedeelte hiervan wordt uitgevoerd.

langzamerhand een eer voor Carlota te werken.

In 1955 waren er 100 arbeiders, die onder leiding stonden van Dr. Speck. De 12.000 bijenvolken stonden op 210 standen, dus

gemiddeld zo'n 60 kasten op elke stand. Hiervoor had men 6 ploegen van 8 man met een ervaren en betrouwbare ploegbaas; elke ploeg heeft de beschikking over een 6-tons vrachtauto. Zes personen, waaronder enige meisjes, zijn belast met het telen van koninginnen en het winnen van K.V., terwijl 15 timmerlieden werk vinden in het maken van kasten en verdere benodigdheden.

De bijen

zijn Italiaanse bastaards, een kruising tussen Italianen en de zwarte bijen van Duitsland en Holland, maar zij gelijken naar uiterlijk en karakter het meest op de Italianen en zijn niet bepaald zachtaardig. Selectieve teelt geeft de meest geharde nakomelingen, maar ook de meest steeklustige.

„Als wij de angels niet zouden hebben, aldus Dr Speck, die meer dan eens 200 steken per dag krijgt, zouden wij enorme hoeveelheden honing door diefstal kwijt raken”. Met 3 biljoen stekende bijen zullen stropers zich wel twee keer bedenken voor zij zullen trachten de kasten van Miel Carlota te beroven. Elk jaar worden de koninginnen vervangen, dat is nodig, daar zij het gehele jaar door eitjes leggen.

Van de directie van Miel Carlota kregen wij voor ons Groentje een keurig stel foto's, waarvan de eerste hierbij gaan. Door ongelijk terrein moeten de volken soms door de helpers op de rug gedragen worden. Op de andere foto ziet u een karakteristieke Mexicaanse bijenstand onder de schaduw van laurierbomen en in een romantische hoek van een oude hacienda. Er is nog veel te vertellen over dit bedrijf en ik hoop in de volgende Jaagkieps hierop terug te komen.

Moer geven aan darrebroedig volk

In Gleanings 1962/2 schrijft een bijenhouder hoe hij een darrebroedig volk een koningin geeft. Als hij zo'n volk gevonden heeft laat hij het een dag met rust en neemt dan een koningin uit een moergoed volk en zet deze op de vliegplank van het darrebroedig volk. Zonder gebruik te maken van enige rook zal de moer wel naar binnen lopen; mocht dit niet direct het geval zijn dan moet men haar met de vinger helpen. Daarna laat men het volk 7 dagen met rust.

Schrijver heeft deze methode al 10 jaar toegepast, maar de eerste koningin moet nog gedood worden.

In het volgende nummer van Gleanings deelt een andere bijenhouder zijn methode mede: hij maakt van vliegengaas een open bakje, dat hij op een raat drukt; hierin komt de moer met begeleidende bijen. Dit raam wordt dan zo in het volk gehangen dat de bijen tussen het gaas en de naaste raat kunnen lopen. Binnen 4 dagen zullen de bijen beginnen de darren te doden en na 7 dagen kunt u de koningin vrij laten door de kurk, die een opening in het bakje afsluit, te verwijderen. Na nog een paar dagen kan het bakje weggenomen worden.

De „uittrek-broedkamer”

De welbekende firma in bijenteeltbenodigdheden A. I. Root komt met een nieuwtje, dat zij beschrijft in een advertentie in het A.B.J. 1962/63. Het is de „Slide-Out” broedkamer. Zoals u wel zult weten eist de

honingoogst in Amerika dat men zijn bijenkasten door een flink aantal honingkamers wel twee meter hoog moet maken. Als men dan in de onderste broedkamer wil kijken is dat geen pretje, het vergt heel wat van uw rug.

Nu heeft genoemde firma een zijwand van deze broedkamer afneembaar gemaakt en van een rek voorzien, waarmee men alle 10 ramen naar buiten kan trekken. Het heeft veel weg van de uittrekbare broedkamer, die onze oostelijke burens in hun kasten met achterbehandeling hebben.

Groot-cellig kunstraat

De andere groothandel in benodigdheden, Dadant en Sons, brengt als nieuwigheid een kunstraat voor raathoning in de handel dat 706 cellen (per ???) bevat. Deze celmaat (groter dan de gewone) wordt vlug door de bijen uitgebouwd en de koningin zal er geen eitjes inleggen. A.B.J. 1962/2.

Een raten-warmer

In Gleanings 1962/2 vinden wij een apparaat afgebeeld, dat misschien ook nuttig kan zijn bij het slingeren van heidehoning. Het is een kist, waarop een honingkamer juist past. Aan de voorzijde zit een elektrisch apparaat waarmee warme lucht in de honingkamer wordt geblazen.

Een elektrische honingsmelter

Na de Amerikaanse nieuwtjes volgt er hier één uit Frankrijk. Een firma te Straatsburg brengt een apparaat in de handel, waarmee men versuikerde honing vloeibaar kan maken. Het bestaat uit een metalen staaf, die in de honing gedrukt wordt, door stroom in te schakelen wordt de honing weer vloeibaar, zonder zijn aroma of andere eigenschappen te verliezen. Het apparaat wordt in verschillende modellen geleverd voor vaten van 30 tot 1000 kg.

„De elektrische smelter zal spoedig het onmisbare hulpmiddel zijn voor alle met hun tijd meegaande bijenhouders”, zegt de fabrikant in een advertentie in l'Apiculteur 1962/3.

Kunstraat met gaten

Voor enige jaren werd er nogal geschreven over het maken van gaten in de vellen kunstraat. Nu heeft een imker in Duitsland een elektrisch apparaat gemaakt om doeltreffend deze gaten te maken. Hij kan hiermede in één uur 130 vellen behandelen, in elk hiervan komen 4 x 6 gaten met een middellijn van 34 mm. De uitgestanste plaatjes wegen 22 gram, d.i. 36,3% van het gebruikte vel (Duitse normaalmaat).

Op een kg kunstraat (15 vel) spaart men 330 gram, waarmee men weer vijf vellen kan maken. Voor een bijenstand met 100 volken, als men de raten slechts drie jaar gebruikt, is dat

13,2 kg was met een waarde van DM 171,60 bespaard.

In Oost-Duitsland zijn ongeveer 600.000 bijenvolken; als iedere imker deze methode zou toepassen zou dat een besparing geven van 79,2 ton was ter waarde van DM 1.029.600 (Leipziger Bzt 1961/9).

Men moet geen bijenvolken verkopen

In 1910 ging een jongen in Amerika naar een bijenhouder om een kast bijen te kopen, deze deelde hem mede dat volgens Hollands (Dutch) bijgeloof iemand die zijn bijen verkocht, zijn geluk verkocht.

Op de vraag van de jongen hoe hij dan aan bijen moest komen, kreeg de knaap het antwoord, dat de bijenhouder wel eens gehoord had van mensen, dat zij bijenvolken van een stand hadden weggehaald en wat geld onder een steen hadden gelegd, zodoende „verkocht men zijn geluk” niet. Daarop vroeg de jongen wat het beste volk waard was; dat was ongeveer \$ 2,50, hij zei bonjour, zocht het beste volk uit, legde 2½ dollar onder een steen en verdween met zijn bijen.

U houdt toch 25 augustus vrij voor een bezoek aan onze Imkersdag te Ede? Jékavé

In aansluiting op het artikel over het koninginneteeltstation. „Het Wageler” in het vorige nummer, hierboven de foto van het inmiddels gereed gekomen gebouwtje. Rechts het oude gedeelte, waarin plaats voor acht kasten (waarvan er tijdens het nemen der foto vier in de Betuwe stonden). Het linker gedeelte is dus nieuw en geheel bestemd voor de koninginneteelt. Het is geheel bijendicht afgesloten van het oude gedeelte, tevens is er een opklapbare werktafel in gebouwd. De zes openingen, die u links onderin ziet, kunnen ieder afzonderlijk worden afgesloten. De zes volken staan op een verhoging er achter. De te behandelen teelt- en pleegvolken staan dus altijd binnen. Opvliegende bijen kunnen door kleine spleten boven in de ramen naar buiten, terwijl deze ramen, indien nodig, alle geopend kunnen worden. Het enige wat ons nog ontbreekt, is elektrisch licht en verwarming, maar ook dat zal wel in orde komen.

SPEURBIJTJES

TE KOOP: prima gebruikte bijenkorven zonder gebreken. H. Brulleman, Zandpad 42 a, Breukelen. Tel. 0 3462-303.

TE KOOP AANGEBODEN: Kaukasische koninginnen, bevrucht op eigen bevruchtungsstation f 12,50; raszuiver bevrucht op Ameland f 30,—; Carnica-koninginnen, bevrucht op Schiermonnikoog f 20,—. Voor leden van de S.K.C. resp. f 11,—, f 28,— en f 19,—. Levering niet vóór 1 juli. P. J. Romeyn, Const. Huygenslaan 18, Zeist. Tel. 6501.

Voor de meest biedende te koop: de jaargangen van het Groentje van 1946-1956 en 1959 geheel compleet; van 1957, 1958 en 1960 elk 1 nummer weg. G. A. Eppink, Dubbelsteijnlaan 63, Dubbeldam.

AANGEBODEN: jaargangen 1939 tot 1962 maandschrift bijenteelt. Minderhoud: „Bijenteelt”; „Leven der bijen”; „Bijenfruitelers”. Jousra: „Bijenboek”. Schotman: „Handboek Bijenteelt”. f 15,— in één koop, ongefrankeerd. C. Ketel, Leerdam.

GEVRAAGD: diverse soorten Ned. honing, oogst 1962. Brieven met opgave hoeveelheid, prijs en monster aan Feeke Handelsonderneming, Achterdijk 26, Bunnik.

TE KOOP: voor meestbiedende: Maandschrift voor Bijenteelt 1947-1961, mooi ingebonden. Van Nierop, Vlielandsestraat 63, Scheveningen.

TE KOOP AANGEBODEN: klaver-, koolzaad- en boekweit-honing. Tevens bijenvolken in korven en kasten en honingslinger, drieraams. Bijenstand De Bijenkorf, Faas Eliaslaan 10, Baarn.

TE KOOP GEVRAAGD: bijenvolken, betaling contant. H. Brulleman, Zandpad 42, Breukelen. Tel. 0 3462-303.

TE KOOP: geperste kunstraat, met diepe cellen en sporadisch wat darrenwerk of in het geheel niet, bij Bijenstand „De Klaverbloem, Pluimersdijk, Zelhem (post Halle).

TE KOOP: een beste honingslinger. Te bevragen bij: P. Boonstra, Witmarsum.

TE KOOP: enkelwandige en dubbelwandige Simplexkasten. J. Schepers, Trompstraat 5, Aalten (Gld.).

1937-1962

Bij de huldiging van onze jubileren werden tal van dia's vertoond. Wij daarvan hier af, die hem in beeld brengen niet kent, als orgelman, als mijnwerker (rechts), als burgemeester en als ga koninklijk gezin. Zie ook de berichten ging in dit nummer en in het volgen

**onze
voorzitter
zoals u
hem NIET
kent**

nde voorzitter
drukken enige
gen zoals u hem
(zittend geheel
stheer van ons
over de huldi-
de.

weet u wat een imkersdag is ?

Niet ? Dan wordt het tijd eens aan de volgende deel te nemen. Onze voorzitter, die juist 25 jaar geleden deze dag voor het eerst meemaakte, noemde het : **het familiefeest van de Nederlandse bijenhouders.** Als u eens hieraan hebt deelgenomen zult u dit jaarlijks uitstapje niet meer willen missen. U maakt niet alleen kennis met een mooie streek van ons land, maar ook met zijn imkers en hun familieleden uit alle oorden en standen.

En waarover denkt u dat de gesprekken over het algemeen gaan ?? Natuurlijk de bijen of zoals de imkers uit het oosten van ons land zeggen: de immen. Deze keer behoeven we niet naar een uithoek van ons land, wij blijven in het centrum en wel in Ede, waar wij bijeenkomen in het openluchttheater, één van de mooiste van ons land.

Misschien herinneren de ouderen onder ons zich nog dit theater van 1937, toen was het pas geopend; thans zijn de bomen volgroeid en vormen een natuurlijk décor, een lust voor de ogen.

Ede is het hoofddorp van de gemeente Ede, waartoe ook Bennekom, Lunteren, Ederveen, De Klomp, Otterlo, Wekerom en de Harskamp behoren. In deze omgeving wordt de bijenteelt sinds onheuglijke tijden

beoefend. Het dorp Ede is een welvarende plaats, die in zijn centrum nog het Veluws karakter heeft behouden, ofschoon de winkeliers met hun tijd zijn meegegaan. Men vindt er talrijke en goed verzorgde zaken.

Behalve zijn vaste inwoners heeft Ede nog vele tijdelijke, nl. de militairen die in 7 kazernes zijn ondergebracht. (Misschien heeft u ook hier gelegen). De industrie mag ook genoemd worden: de A.K.U. heeft hier een zeer grote fabriek, verder is er een piano-fabriek, die zijn produkten over de gehele wereld verzendt, een export-slagerij, een koekfabriek, enz. Op onderwijsgebied hebben wij een unicum, nl. een school tot opleiding van machinisten voor aannemers-bedrijven, waaraan een internaat is verbonden.

Ede is gemakkelijk per spoor te bereiken, maar ook per auto(bus), parkeerruimte is er in de directe omgeving van het openlucht-theater, in de volksmond de (beren)Kuil genoemd, voldoende.

Het Veluws hert heeft geroepen; nogmaals **houdt zaterdag, 25 augustus vrij**, de afdeling Ede zal haar best doen u waardig te ontvangen en een genoeglijke dag te bezorgen in een omgeving, die tot de mooiste en meest bezochte van ons land behoort.

**In ons
volgend nummer
het
officiële
programma**

Onze bijen deze maand

Doordat we de hulpvolken bij de aanvang van de voorjaarsdracht verenigd hebben met de bedrijfsvolken waren er, op het tijdstip dat de vegers werden gemaakt, in deze volken ongeveer 15 ramen met broed aanwezig. Dit broednest is nu inmiddels verdwenen en pas toen al dit broed uitgelopen was is de jonge koningin met het leggen van eitjes begonnen. Wanneer we de vegers 3 à 4 weken voor de aanvang van de zomerdracht gemaakt hebben zal er dus in de bedrijfsvolken weer een klein broednestje aanwezig zijn op het tijdstip dat de zomerdracht een aanvang neemt. Daar echter de oude koningin in ons nieuwe hulpvolk steeds door is gegaan met leggen is er van een eigelijke broedstilstand geen sprake geweest! En nu is het juist deze, op het goede moment, stop gezette broedaanzet in onze bedrijfs- en de doorgaande uitbreiding hiervan in de nieuwe hulpvolken, die ons een grote kans geeft dat we een flinke oogst van de zomerdracht halen.

Juist op het goede moment zijn de bedrijfsvolken in prima conditie.

Bij de aanvang van de zomerdracht bestaan onze bedrijfsvolken uit zeer veel bijen die zich, voor het grootste gedeelte, niet bezig hebben behoeven te houden met het verzorgen van broed. Ze hebben maar weinig energie verspeeld en zullen dus hierdoor langer leven dan bijen die wel de periode van broedverzorging gekend hebben. We kunnen ze het beste vergelijken met bijen die laat in het najaar geboren worden en tot in het voorjaar in leven blijven. Bovendien zijn door de kleine broednestjes in de bedrijfsvolken maar weinig bijen gedwongen thuis te blijven om dit broed te verzorgen en kan het grootste gedeelte de dracht bevliegen. Terwijl veel imkers op dit tijdstip nog te kampen hebben met zwermproblemen en daardoor de dracht aan hun neus voorbij zien gaan, zijn onze bedrijfsvolken vrij van zwermneiging en kunnen ze de volle „aandacht” aan de dracht besteden. Ondanks de zeer goede conditie waarover onze bedrijfsvolken beschikken om de zomerdracht te benutten zullen we toch de haalcapaciteit van onze volken op gaan voeren, want... alleen volken die een maximum aan haalbijen bezitten kunnen een maximale oogst geven!

De versterking tijdens de zomerdracht

In tegenstelling met de bedrijfsvolken, die maar kleine broednestjes hebben tegen de tijd dat de zomerdracht inzet, zijn de broednesten van onze nieuwe hulpvolken flink ontwikkeld. Hier heeft de broedaanzet immers geen moment stil gestaan en deze volken beschikken dan ook nu weer over heel wat vliegbijen en om deze vliegbijen is het ons begonnen. Deze vliegbijen gaan we namelijk toevoegen aan de bedrijfsvolken, wat ons ongetwijfeld weer wat extra honing opbrengen zal. Blijven onze bijen tijdens de zomerdracht op de thuisstand staan dan kunnen we dit het beste als volgt bereiken. Op een dag met mooi weer terwijl er dracht is en de bedrijfsvolken reeds wat gesloten broed hebben, plaatsen we daartoe de hulpvolken, die om en om staan met de bedrijfsvolken, enige meters voor de betreffende bedrijfsvolken. De bedrijfs-

volken zetten we „half”, maar zodanig dat de nieuwe plaats die door dit opschuiven vrij komt groot genoeg is om straks de volken weer om en om te zetten. Het is namelijk de bedoeling dat we na enkele dagen de hulpvolken iedere dag ongeveer een halve meter achterwaarts plaatsen, zodat ze na verloop van enige tijd weer naast hun bedrijfsvolken komen te staan. Versterken we de bedrijfsvolken op de reisstand en komen ze voor de volgende dracht eerst weer op de thuisstand, dan kunnen we volstaan door de hulpvolken, die ook hier om en om staan, in de onmiddellijke omgeving van de hoofdstand bij elkaar te plaatsen. Zodra de thuisstand bereikt wordt nemen de hulpvolken dan hun plaats weer in naast de bedrijfsvolken. De vliegbijen van de hulpvolken komen door deze manier van handelen in de bedrijfsvolken terecht en we begrijpen natuurlijk wel dat dit een flinke versterking is van het toch al zo grote aantal vliegbijen waaruit deze volken voornamelijk bestaan. We begrijpen zeker ook wel, dat als er maar iets met de zomerdracht te halen is, onze bedrijfsvolken zeker hun deel daarvan zullen binnenhalen.

Voorzichtigheid is de moeder van de porseleinkast.

Bij het versterken van de bedrijfsvolken met de vliegbijen van de hulpvolken moeten we voorzichtig te werk gaan, daar het anders eerder een na- dan een voordeel kan zijn. Het afvliegen mag alleen plaats vinden als er dracht is, daar anders de kans groot is dat de vliegbijen niet toegelaten worden in de bedrijfsvolken en hierdoor een grote vechtpartij ontstaat. In zo'n geval plaatsen we de volken natuurlijk onmiddellijk terug op hun oude standplaatsen. Van grote invloed op bijen al dan niet in een vreemde woning worden toegelaten is het feit of ze dit trachten te doen met een lege — of gevulde honingblaas. Hebben de bijen nectar bij zich dan kunnen ze meestal zonder ook maar de minste hinder te ondervinden zich bij het te versterken volk voegen. Nimmer echter versterken we volken, hetzij met vliegbijen of broed, als er in het te versterken volk nog geen gesloten broed aanwezig is van de eigen koningin. De verstoring van het volk, die er altijd wel enigszins mee gepaard gaat, kan namelijk oorzaak zijn dat zolang de koningin nog geen gesloten broed heeft ze ingebald wordt (zie Groentje februari). We versterken onze bedrijfsvolken dus allen als er gesloten gebroed in aanwezig is en op een tijdstip dat er dracht is!

Complicaties

Er kan zich altijd wel iets voordoen wat het volgen van een vooraf vastgesteld plan verhindert. Vooral in de bijenteelt kunnen complicaties onze plannen danig in de war sturen en om dit nu zoveel mogelijk te voorkomen en te weten hoe te handelen als ze zich voordoen, zullen we onze aandacht nog eens extra besteden aan de hulp- en bedrijfsvolken.

De controle van de bedrijfsvolken

Een maand nadat we de vegers gemaakt hebben en voordat we onze bedrijfsvolken verster-

ken gaan we deze volken eerst controleren. Waarschijnlijk is alles wel in orde, maar als we goed willen imkeren kunnen we nu eenmaal geen risico nemen! En wie weet hebben we wel fouten gemaakt bij de laatste controle waar we nu de gevolgen van ondervinden. Zo kunnen we op de dertiende dag na het maken van de vegers wel met het wegbreken van de redcellen één of meer doppen vergeten hebben. Als dat zo is zal zo'n volk ongeveer drie dagen later aan het zwermen gaan. Het is natuurlijk onze eigen schuld als we zoiets meemaken en bovendien nog al schadelijk, want een volk wat vlak voor een dracht een zwerm verliest is voor de oogst op die dracht wel als verloren te beschouwen. Hebben we last van zwermen zo rond de tiende dag na het wegbreken van de redcellen dan zijn het waarschijnlijk bruidszwermen, ook in zulke gevallen kunnen we de schuld wel op ons nemen daar we dan de vegers niet op tijd en niet sterk genoeg gemaakt hebben of we hebben bijen van een bijzonder zwerm-lustige stam. In dit laatste geval moeten we natuurlijk zien dat we zo spoedig mogelijk een koningin krijgen van een betere „kwaliteit”. Als we echter goed geïmkerd hebben zullen we van deze nare dingen wel weinig meemaken, wat natuurlijk niet wil zeggen dat we bij de controle niet iets zullen vinden wat nu ook niet bepaald leuk is. Maar de schuld ligt dan in ieder geval niet bij ons zelf. Doordat de koninginnen al een dag of tien aan de leg zijn zullen we op het moment van de controle gesloten broed vinden. Hadden we nu eerder in de volken gekeken dan zou dit verkeerd zijn geweest (denk aan het inballen) we hadden dan moeten zoeken naar eitjes en we kunnen nu eenmaal vlugger gesloten broed vinden dan eitjes. Treffen we nu broed in de onderbak aan dan zijn we al heel gauw klaar, zit het echter in de bovenbak dan kunnen we dit beter naar de onderbak verplaatsen waarbij de honing in de bovenbak opgeslagen kan worden. Dit heeft natuurlijk alleen zin als we een moerrooster gebruiken. Willen we wat kunstraten uit laten bouwen dan hebben we daar nu mooi de gelegenheid voor, de volken hebben een jonge koningin, vrij van zwermneiging en dracht in zicht, wat willen we nog meer!

Minder prettige ontdekkingen tijdens de controle

Vinden we darreboed in grof werk dan is de kans groot dat de jonge koningin wel goed bevrucht is maar pas met het leggen van bevruchte eitjes beginnen gaat zodra er wat darrebroed aanwezig is. In dit geval controleren we over een dag of veertien nog eens en met vrij grote zekerheid zullen we dan alles in orde vinden.

Zien we helemaal geen broed dan halen we een raam met eitjes en jonge larfjes, maar zonder bijen, uit het hulpvolk en hangen dit over in dit volk. Door een stukje lucifer in de zaagspleet te drukken of door simpel een potloodstreep op de bovenlat te zetten, kunnen we dit raam een kenteken geven. Over vier dagen moeten we namelijk dit volk weer controleren en dan is het erg handig direct te weten welk raam we nu inhangen. De vierde dag zijn er twee mogelijkheden: of we vinden eitjes van de jonge koningin, of er zijn redcellen op het ingehangen raam opgetrokken. In het eerste geval is het ingehangen raam met eitjes een stimulans voor de koningin geweest te be-

ginnen met het leggen van eitjes. In het tweede geval is er geen koningin in het volk aanwezig en is de jonge koningin waarschijnlijk op een oriëntatie- of bruidsvlucht verloren gegaan. In het laatste geval, waar de redcellen opgetrokken zijn, is het niet nodig de overbodige redcellen weg te breken daar de bijen, zodra de eerste koningin uitloopt, dit zelf doen. Voor zo'n volk een leggende koningin heeft zijn we echter al weer een maand verder. Daarom is het beter radicaal in te grijpen door zo'n volk met hulpvolk te verenigen. We plaatsen daartoe, nadat we in het bedrijfspolk de redcellen weggebroken hebben, dit volk in de onderbak. Leggen er dan een krant op waarin een aantal gaatjes geprikt zijn (bijv. met een spijker) en plaatsen er dan een bovenbak op waar we het hulpvolk in overhangen. Na enkele uren is de vereniging tot stand gekomen en na een week kunnen we het restant van de krant verwijderen. Bij de vereniging door middel van de krantenmethode komt altijd het moerloze volk in de onderbak.

Vinden we bij de controle bultbroed dan is er in het volk waarschijnlijk een onbevruchte koningin, daar de kans dat we nu al eierleggende werkbijen vinden zeer gering is. De oplossing is hier de koningin verwijderen met het broed en verenigen zoals beschreven in het groentje van maart j.l. We kunnen, na verwijdering van de koningin en het broed, ook een koningin kweken via een redcel door een raam met eitjes in te hangen, maar het is ook hier beter direct te verenigen. Laat de voedselvoorraad te wensen over dan moeten we niet denken dat de bijen het wel kunnen redden tot aan de dracht, kunnen ze het misschien niet dan zijn ze verloren. We nemen in de bijenteelt nooit onnodig risico en voeren dus bij een dreigend voedseltekort onmiddellijk!

De controle van de hulpvolken

Bij de controle van onze hulpvolken, een maand nadat we de vegers gemaakt hebben, kunnen we ons maar moeilijk voorstellen dat deze volken zich zo snel ontwikkeld hebben dat ze nu al weer vliegbijs kunnen leveren om de bedrijfspolken te versterken. Als we even nadenken komen we echter tot de conclusie dat in deze volken tot op heden al ongeveer 10 dagen broed aan het uitlopen is, waar tegenover staat dat er maar weinig bijen van ouderdom gestorven zijn. Deze hulpvolken zijn immers ontwikkeld uit de vegers en de vegers behielden geen vliegbijs zodat gestart werd met jonge bijen die nog een heel leven voor zich hadden. De ontwikkeling van deze volken is zelfs dermate groot dat het niet onmogelijk is dat ze binnen afzienbare tijd gaan zwermen. Dit geheel in overeenkomst met de natuurlijke zwerm die als eerste zwerm van een volk afkomt en dus ook een oude koningin bezit. Zo'n natuurlijke zwerm kan zich zo snel ontwikkelen dat ze na verloop van een week of zes weer een zwerm afgeeft die de naam van maagdenzwerm heeft. Bij onze hulpvolken komt deze zwermneiging meestal wel een paar weken later, door de vliegbijs echter af te laten vliegen voorkomen we wel dat het tot zwermen zal komen. Treffen we hulpvolken aan die bijzonder goed in hun broed zitten dan kunnen we wel wat uitlopend broed (zonder bijen) overhangen in hulpvolken die niet zo sterk zijn. Bezitten we hulpvolken die moerloos zijn dan

is het wel het beste deze te verenigen met de bedrijfsvolken. Ook de hulpvolken mogen natuurlijk nimmer voedselgebrek hebben. Voedsel-gebrek is stilstand in het broeden en juist in de hulpvolken moet het broeden steeds doorgang vinden, ze moeten ons immers juist die hoeveelheid extra vliegbijsen leveren die ons de extra honing binnenbrengen!

Wat kunnen we nu aan de vliegplank waarnemen?

Het bezoek dat de bijsen brengen aan hun drinkplaats kan voor ons een goed hulpmiddel zijn om te bepalen of er al of niet nectar verzameld wordt. Zodra de „bijkroeg” bij goed weer druk bezocht wordt is het een teken dat de bijsen in de natuur niet veel nectar meer vinden. Omgekeerd kunnen we wel aannemen dat bij een slecht bezoek aan de „bijkroeg” en bij goed weer, dit een aanwijzing is dat er nectar binnenkomt. De „bijkroeg” kan voor ons dus een soort van drachtthermometer zijn die ons goed op de hoogte kan houden over de toestand van de dracht. Staen er in de omgeving van onze bijsenstand lindebomen in bloei en zien we de bijsen 's morgens en 's middags na vier uur druk in de weer met het verzamelen van nectar en zien we de bijsen in de zelfde richting af en aan vliegen, terwijl tussentijds de ijver belangrijk minder is, dan kunnen we wel zo goed als zeker zijn dat de linde bevlogen wordt. De linde „honingt” namelijk alleen 's morgens en 's middags na vier uur, zodat het zelfs voor kan komen dat de bijsen tussentijds een andere vliegrichting hebben en een andere dracht bevlagen. Wanneer we in een periode van dracht waarnemingen doen aan de vliegopening kan het soms gebeuren dat we zien dat talloze thuiskomende bijsen zich als het ware naar binnen moeten worstelen doordat de vertrekkende bijsen steeds maar weer de ingang afsluiten. Dit kost de bijsen natuurlijk tijd en .. stuifmeel. Dikwijls zien we namelijk dat in deze gevallen de bijsen die thuiskomen bij hun worsteling om binnen te komen het stuifmeel verliezen wat ze

bij zich hebben. Oorzaak van dit alles is een te kleine vliegopening in verhouding tot de grootte van het volk. Als we bij waarnemingen 's morgens vroeg of 's avonds zien dat een gedeelte van onze volken bezig is van een dracht te profiteren terwijl de andere volken dit niet doen, dan hebben zij een dracht ontdekt die de andere volken nog niet gevonden hebben. Dit verschijnsel zullen we dikwijls waar kunnen nemen als een gedeelte van onze volken behoort tot een ras wat de eigenschap heeft eerder „op te staan” en later naar bed te gaan” dan de andere of (en) er reeds met een lagere temperatuur op uit trekt. Vooral als we reeds gedeeltelijk overgeschakeld zijn op het Krainer bijsenras kunnen we dit meermalen waarnemen. Uitzonderingen daargelaten zullen de bruids- en oriëntatievlucht van de jonge koninginnen plaats vinden gedurende de eerste drie levensweken. Zien wij nu in deze periode volken waarvan de bijsen onrustig op de vliegplank en tegen de kastwand op en neer lopen te „zoeken” dan is dit een teken dat de koningin van een dergelijk volk tijdens de bruids- of oriëntatievlucht verloren is gegaan. In dit geval controleren we natuurlijk het volk op moerloosheid.

Wat we niet moeten vergeten:

1. Alleen dan de hulpvolken af te laten vliegen als er dracht — en er reeds in de bedrijfsvolken gesloten broed aanwezig is.
2. Darrebroed, afkomstig van een pas leggende jonge koningin, in grof werk is geen aanwijzing dat we te doen hebben met een darrebroedige koningin.
3. Dat we beter moerloze — met de moergoede volken kunnen verenigen dan in een moerloosvolk een koningin te kweken.
4. Dat de bedrijfsvolken nu uitstekend kunstraat uit kunnen bouwen.
5. Dat redcellen opgetrokken op darrebroed een aanwijzing zijn dat we te doen hebben met eierleggende werkbijzen en er in het volk dus geen darrebroedige koningin aanwezig is.

Verslag Proefbijsenstand „Ambrosiushoeve” 1961

Personeel

In de personeelsbezetting kwam geen verandering. Er kwam wel enige stagnatie in de werkzaamheden, doordat de losse arbeider ziek werd. Het duurde geruime tijd, voordat een vervanger gevonden kon worden.

Veel hulp werd ondervonden van een zestal praktikanten, leerlingen van de Landbouwhuishoudschool opleiding NXXI te Posterholt.

De analiste, die speciaal was aangesteld voor het mijtziekte-onderzoek vroeg op het laatst van het jaar ontslag.

Bij het mijtziekte-onderzoek werkte zoals gewoonlijk de administratief ambtenaar van het Rijksbijenteeltconsulentschap mee. Deze verzichtte ook een groot aantal waarnemingen.

De proeven met bijsen werden voor het grootste deel verzorgd door de leraar in algemene dienst bij het Rijksbijenteeltconsulentschap. Ook de assistenten hielpen wanneer dit nodig was.

De bijsenvolken

De bijsen kwamen over het algemeen goed door de winter. De voorjaarsontwikkeling was maar matig. Met 38 volken werd naar het fruit gereisd. Daarvoor werd de gewone vergoeding ontvangen. Met 100 volken werd naar de Flevo-polder gereisd. Negentig werden geplaatst op het gedeelte, dat met thiodaan bespoten werd.

Van 10 hiervan werden de vlieggaten ook tijdens de bespuiting niet gesloten. Schade van deze bespuiting werd niet ondervonden. De overige 10 volken werden geleidelijk bij de met diel-drin bespoten velden geplaatst om te zien hoe lang na het spuiten schade wordt ondervonden.

De opbrengst van koolzaadhoning was maar matig. Ook de zomerhoningoogst gaf een matige opbrengst. Van de heide rondom „Ambrosiushoeve” werd nog wat heihoning geslingerd.

Het terrein

Aanvankelijk verliepen de werkzaamheden vlot. Later kwam er door ziekte van de losse arbeider wel enige stagnatie. De voortdurend vrij vochtige zomer was wel gunstig voor de gewassen. De opbrengst van alle gewassen was hoger dan vorig jaar. Vooral de vruchtbomen gaven een zeer behoorlijke oogst. Ofschoon de regeninstallatie niet veel nodig was, werd er toch enkele malen een zeer nuttig gebruik van gemaakt. In samenwerking met het Rijkstuinbouwconsulentschap te 's-Hertogenbosch en met het Proefstation voor de fruitteelt in de volle grond te Wilhelminadorp werd een groot aantal onkruidbestrijdingsproeven genomen. De resultaten waren zeer uiteenlopend en zullen door de proefnemende instanties worden verwerkt. Voor de Proefbijenstand hebben deze proefnemingen het grote voordeel, dat zonder kosten bekend wordt, welke middelen op deze grond het beste gebruikt kunnen worden.

Excursies

Uit Nederland werden 11 excursies ontvangen. In totaal waren dit $\pm$ 900 bezoekers. Dit grote aantal komt doordat bij gelegenheid van de Imkersdag van de bijenhoudersbond van de N.C.B. $\pm$ 700 personen deelnamen aan de excursie naar de Proefbijenstand. Als buitenlandse gast werd ontvangen de heer Prof. Dr. E. Anderson van de Universiteit van de Staat Pennsylvania, Amerika, die zich vooral interesseerde voor de ziektebestrijdings-, bestuivings- en rassenproeven en voor onze bedrijfswijze, die wij hem door de film „Bijenhouden met succes” konden laten zien. Omdat het klimaat in Pennsylvania, vooral in de zomer, veel overeenkomst vertoont met het onze, verwachtte hij dat deze methode ook in deze streek van Amerika zeer bruikbaar zou zijn.

Proefnemingen

De projecten zijn hetzelfde genummerd als voorgaande jaren. Aan de niet genoemde projecten werd niet gewerkt. Enkele zijn afgesloten.

Project nr. 8. Vergelijking bijenrassen

In plaats van de vroeger in deze proef genomen Italiaanse bijen, die hier niet winterhard bleken, worden sinds 1958 Kaukasische bijen gehouden. Uit Amerika werden weer nieuwe koninginnen geïmporteerd. Ook deze bijen bleken weer zeer zachtvaardig te zijn. De opbrengsten steken niet uit boven die van „Nederlandse” bijen. Voor het eerst werden in Nederland geteelde Carnika koninginnen gebruikt. Deze bijen zijn eveneens zeer zachtvaardig. Over de opbrengst kan wegens het late tijdstip van invoeren niets vermeld worden.

Project nr. 11. Voederproef met ruwe suiker

In het najaar van 1960 met verontreinigde suiker gevoerde volken kwamen zeer slecht de winter uit. De meeste vertoonden in ernstige mate roerverschijnselen. Vijf van de negen volken gingen al snel ten gronde. Tenslotte bleef er maar één in leven.

Project nr. 12. Fenologische waarnemingen aan drachtplanten

De waarnemingen werden voortgezet.

Project nr. 14. Bestrijding mijtziekte

In totaal werden 2755 monsters genomen en on-

derzocht. 52 standen bleken besmet. In de volgende tot nu toe niet besmet gevonden plaatsen werd de ziekte nu ook geconstateerd: Echt, Eysden, Geleen, Liebeek (Gem. St. Geertruid), Merkelbeek, Montfort, Nuth, Oirsbeek, Schimmert, Schinnen, Tuddern. In tegenstelling tot voorgaande jaren werden de monsters nu ook op de Proefbijenstand onderzocht. Hiertoe werd een analiste in dienst genomen. Per monster werden thans 50 bijen genomen, waardoor de kans om de ziekte te vinden iets groter werd. Om het grote aantal bijen snel te onderzoeken, werd een apparaat ontworpen, dat zeer goed voldoet. Voor het monsternemen werden apparaten ontwikkeld door de Landbouwfysisch-technische dienst te Wageningen. Ook deze apparaten voldoen zeer goed.

Project nr. 19. Bestuiving aardbeien

Afgesloten met publikatie: Mommers, J.: De bestuiving van aardbeien onder glas. Med. Dir. Tuinbouw juni 1961, Maandschrift voor Bijenteelt, oktober 1961 en St. Ambrosius, maart 1962.

Project nr. 21. Insekten op koolzaad

Op de koolzaadvelden, waarbij de bijenvolken stonden, werd een drukke vlucht van honingbijen waargenomen. Op een veld, waar geen bijenvolken stonden, was het bezoek van honingbijen van dezelfde orde als van de overige insekten. Er vlogen dit jaar zeer weinig hommels en solitaire bijen. Ook het aantal vliegen en zweefvliegen was zeer gering. Het bezoek van honingbijen op zaadkool was, niettegenstaande de latere bloei, geringer dan op koolzaad. Ook hier waren de overige insekten zeer schaars. Ook dit jaar bleek, dat de hommels per tijdseenheid meer bloemen bezoeken dan honingbijen.

Project nr. 22. Bestuiving rode klaver

Bij één van twee, overigens zoveel mogelijk gelijke, percelen rode klaver werden 16 bijenvolken geplaatst. Dit perceel I was 1,2 ha groot. Perceel II was 0,75 ha groot. Er stonden geen bijen in de buurt. Op beide percelen werden waarnemingen gedaan aangaande het insektenbezoek, zowel wat betreft soort en aantal als wijze van bloemen bezoeken: legitiem (bestuivend) of illegitiem. De hommels waren naast de honingbijen vrijwel de enige insekten. Hommelbezoek:

Soort:	Perceel I:	Perceel II:
Bombus terrestris	161	83
Bombus hortorum	11	116
Bombus agrorum	101	37
Bombus muscorum	30	10
Aard van het bloembezoek:		

Waarnemingen:	Bestuivend:	Niet bestuivend:
Plaats en aantal bijen hommels		
Perc. I	306	203
Perc. II	320	—
	197	482
	188	42
		115
		76

Ofschoon zeer vele bloemen door hommels van achteren waren aangebeten, bezochten op perceel I toch vele bijen legitiem deze bloemen. De zaadopbrengsten van beide percelen zijn nog niet bekend.

De Directeur van de Proefbijenstand „Ambrosiushoeve”, Ir. J. MOMMERS

De lezer schrijft:

ZEER GEACHTE JÉKAVÉ

Uw lofzang op *Phacelia tanacetifolia* in de Jaagkieps op pag. 45 van het Groentje was een goede daad; de *Phacelia* verdient het, want het is een uitnemende drachtplant. Voor slechts 1,75 kg zaad van 7 à 8 DM per kg 51 pond honing, waardevol groenvoer, groenachtige nectar van goede kwaliteit, het is bijna te mooi om waar te zijn. Onze imkers wrijven zich al in de handen alvorens die op te houden om de binnenrollende guldens in ontvangst te nemen en zij smaken al met hun tong in afwachting van de honing van goede kwaliteit, die zij zullen proeven. Maar, geachte Jékavé, is dit alle goeds, dat er van *Phacelia* te zeggen is? Het is nog veel te weinig. U hebt de imkers niet gezegd wat een opgerolde schicht is. Zij behoren te weten, dat die de oorzaak is, dat de plant zo lang bloeit. Leer hen zien hoe merkwaardig de als een Sinterklaasstaf opgerolde bloemtros zich ontrolt, zó, dat juist de open bloemen rechtop staan: een bijenliefhebber houdt ook van bloemen. En vooral, vestig de aandacht van onze imkers er op, dat de *Phac. tan.*, in tegenstelling tot andere *Phacelia*'s, een bloem in twee etages is, wat merkwaardige consequenties heeft voor de bijen. Een bij, die honing zuigt hangt aan de bloembladen nectar onder uit de bloem te zuigen, maar het stuifmeel aan de top van de lange meeldraden bevindt zich buiten haar bereik, hoog boven haar. De bij daarentegen, die stuifmeel wil halen laat zich boven op de helmknoppen zakken maar kan de honing niet bereiken. Het is een gemakkelijk gezicht zulk een stuifmeelhaalster balancerend op de lange meeldraden, deze met de voorpoten onder tegen haar lichaam te zien duwen. De bij, die met *Phac.* honing thuiskomt voert dus een honingdans uit, waarbij ze haar collega's door het uitdelen van monsters honing aangeeft, wat er te halen is. Maar op stuifmeel worden deze bijen niet geattendeerd, want de dansende bij had geen stuifmeel bij zich. Voor de bijen, die op honing uitgaan geldt de *Phac.* dus als een bloem zonder stuifmeel. Omgekeerd zal een stuifmeelhaalster door haar stuifmeeldans bijen in de waan brengen, dat de aanbevolen bloem geen honing levert. De haalbijen splitsen zich dus in twee groepen; honinghaalsters en stuifmeelhaalsters en het is merkwaardig te zien, hoe deze met een volkomen verschillende techniek de *Phacelia*-bloem benaderen. Ik heb hiervan kostelijke foto's, maar ik stuur ze U niet, geachte Jékavé. Het is veel aardiger de imkers zelf dit te laten waarnemen en fotograferen. Imkers, zendt Uw foto's maar aan de Redactie, maar denk er aan, zeer kort belichten. Misschien wil de Redactie wel een prijsje uitloven voor de mooiste foto's. Maar ook wie niet fotografeert kan plezier aan *Phacelia*'s beleven. B.v. als mijn waarnemingen juist zijn zult U nooit honinghaalsters aan het werk zien met paars-blauwe stuifmeelkluitjes aan hun achterpoten. Door merken van bijen kunt U uitmaken hoe „groepvast” de bijen zijn; m.a.w. of een honinghaalster wel eens tot stuifmeelhaalster wordt en omgekeerd. U kunt observeren wanneer *Phac. tan.* honingt, want dat doet ze lang niet altijd. Er is nog veel meer aardigs aan deze plant waar te nemen, maar ook dit moeten onze imkers zelf uitvinden. Wanneer U geen hectare of zelfs are tot Uw beschik-

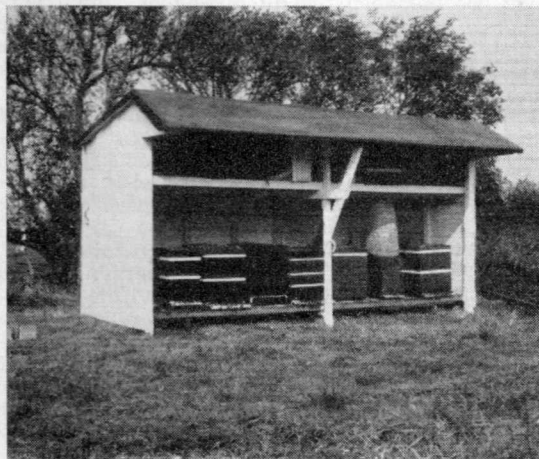
king hebt, wanneer U dus geen enkele kans hebt ooit *Phacelia*-honing te oogsten kunt U nog veel genoeg aan deze plant beleven. Aan één ca (één m²) kunt U nog beter Uw hart ophalen dan aan 51 pond honing van goede kwaliteit of aan een wild-West film met zes moorden. En laten onze imkers dan ook eens andere *Phacelia*-soorten proberen; alweer, geachte Jékavé, ik zeg niet welke. Zelf in de zaadcatalogi snuffelen, zelf proberen, zelf waarnemen en niet te veel naar de kilo's kijken.

J. KALFF

MEPPEL HEEFT ZIJN BIJENPARK

Onze afdeling Meppel heeft vorig jaar van de gemeente een ruw stuk terrein gehuurd, waarop reeds een viertal bijenstallen werden geplaatst. Vele uren hebben de leden besteed aan het in orde brengen van het terrein. Een vijftigtal struiken werden geplant en *Phacelia tanacetifolia* werd gezaaid. Wellicht wordt het over enige jaren een echt bijenpark. De beide foto's laten zien dat er al een aardig begin gemaakt is.

1. De bijenstal van de Gebr. Appelmelk in het nieuwe bijenpark.
2. De stal van de heer J. Hartkamp in het bijenpark van de afdeling Meppel.

HONINGBOKALEN HONINGFLACONS HONINGBUSSEN

Al
onze
prijzen
zijn
vrijblijvend

Honingbokalen, inhoud 450 gram, het Nederlandse honingglas met inscriptie „Zuivere Nederlandse Bijenhoning“ en ons verenigingsmerk in het glas
aangebracht, met deksel f 0,26
Pondsflacon, met deksel en karton-
inlage f 0,18
Halfpondsflacon, als boven f 0,15
Schroefdeksel voor pondsflacon, per
100 stuks f 3,50
Kartoninlage voor deksel van ponds-
flacon, per 100 f 1,10
50-ponds honingemmer, met twee
handvatten f 3,80
25-ponds honingemmer, aangesoldeerd
hengsel f 2,10
10-ponds honingemmer, hengsel aan
draagband f 1,25
5-ponds honingemmertje, uitvoering

als 10-ponds f 0,90
Doosje met helder cellofaan, voor
raathoning f 0,13

ETIKETTEN

Honingetiketten, blauw, per 100 . . f 1,70
Honingetiketten, kleurendruk p. 100 f 1,60
Sluitetiketten met rondjes, per 100 f 1,30
Honingetiketten voor honingbokalen,
per 100 f 1,60
Wij zenden u gratis monsters van honing-
etiketten.

HONING-RECLAMEMATERIAAL

Enveloppen, aan de achterzijde be-
drukt met een pakkende honing-
reclame. Imkers en afdelingsbesturen,
gebruikt deze enveloppen voor uw
correspondentie, per 100 f 2,—

Voor uw oude raten en wasafval betalen wij de hoogste prijs !

Goede
dingen

BIJENHUIS WAGENINGEN

TELEFOON 0 8370—2863 — GIRO 823276

KRAINER KRAAM

Carnica-onderzoek

Na rijp beraad en lange overwegingen heeft het bestuur van onze teeltclub besloten om thans over te gaan tot het meer intensief controleren en beoordelen van de in Twenthe aanwezige Carnicabijenvolken.

Om dit plan te laten slagen zijn we overgegaan tot het aankopen van een daartoe geschikte microscoop. Het is zo, dat, willen we op de goede weg verder gaan, er in eerste instantie een goede basis moet zijn. Wat de bijenvolken betreft, deze zijn er in voldoende mate voor. De instrumenten ook. De personen die dit onderzoek zullen verrichten worden uit eigen kring genomen. De juiste en officiële raskenmerken zijn ons bekend. Dus kunnen we thans rustig aan zo'n onderzoek beginnen.

Jammer genoeg, beschikken we niet over een instituut, dat dit onderzoek voor ons kan verrichten. We zullen dus ieder in eigen kring deze onderzoeken moeten verzorgen.

Dit schept problemen. We zullen zoveel mogelijk trachten deze op te lossen.

Het onderzoek, dat dit jaar gehouden zal worden, betreft de uitwendige raskenmerken, zoals vleugelindex, de haarlengte op de vijfde achterlijfsring, kleur van de chitinehuid en de breedte van de viltbanden. Meerdere mogelijkheden zullen nader bekeken worden. Het is de vraag of dit jaar meer onderwerpen bij dit onderzoek betrokken kunnen worden. Het is beter direct niet te veel hooi op de vork te nemen, het kan je er wel eens afvallen.

We zullen bij dit onderzoek ongeveer hetzelfde systeem volgen wat Mevrouw Schulze-Everding uit Munster voor ons heeft vertoond in Zenderen. Zij is nl. keurmeesteres bij de Lehr- und Versuchsanstalt in Münster. We hebben haar naar Twenthe laten komen om hun wijze van werken en de selectie van nabij te bekijken en te bestuderen. Trouwens het is voor ons de enige mogelijkheid en het uitgangspunt waar we op verder kunnen bouwen. Een ruime 10-jarige ervaring staat hun daar ten dienste. Dit moet toch ruimschoots voldoende zijn, om ons in onze overwegingen te sterken hetzelfde te doen.

Niet bevorderlijk voor de goede homogeniteit van deze onderzoeken is het, dat nu de teeltverenigingen hiertoe moeten overgaan, te meer daar dit vermoedelijk gebeurt op een wijze die een ieder zich eigen maakt. Let wel, het gaat ons niet om de bedoeling hier een handeltje van te maken. Maar dit zou wel eens het verscholen addertje onder het gras kunnen worden. We hebben in ieder geval eerst voor onze leden te zorgen. Daar hebben we een teeltclub voor. Een Nederlands instituut is belangrijker en heilzamer voor onze hele bijensport. Of moet het zover komen, dat vele teeltverenigingen reeds zover gevorderd zijn, dat samenwerking t.z.t. praktisch is uitgesloten? We hopen van niet. De tijd zal het echter uitwijzen.

We willen alleen de Carnica en de Nederlandse imkerswereld helpen, want zij zijn het waard, om dit baanbrekend werk te verrichten.

J. K. H. ALBERTS, secretaris,
Carnicacclub Twenthe, Bornsestraat 269,
Almelo.

AFDELINGSBERICHTEN

AFD. BUNNIK-HOUTEN

Op 5 april vond de eindles plaats van de door onze afdeling georganiseerde Fruitteeltontwikkelingscursus in het leslokaal van de Stichtse Fruittuin te Werkhoven. Aan 18 van de 21 cursisten kon na het examen het eindexamen worden uitgereikt. Tevens waren aanwezig de directeur van Fruitveiling Bunnik, die de diploma's uitreikte, de heer J. v. Donk van de Inspectie Landbouwwonderwijs, en vertegenwoordigers van U.L.G., de A.B.T.B., de C.B.T.B. en de Ned. Fruitteeltorganisatie. Namens de cursisten sprak de heer P. W. T. van Wijk die de leerkrachten mej. M. Meems en de heren G. Spruijt, A. J. Woudenberg en C. Pater Jzn., een boekenbon aanbod. Geslaagd zijn: J. H. M. v. d. Berg; A. J. v. d. Boogaard, P. A. v. d. Echte, en G. v. Impelen, Werkhoven; H. N. v. d. Eyk, Tull en 't Waal; J. J. P. v. Rooyen, Cothen, J. T. Knoop, Wijk bij Duurstede; A. A. Miltenburg en P. W. T. v. Wijk, Houten; C. de With, Driebergen; P. A. v. Wees, Overlangbroek; F. Schuurman, Driebergen en Th. v. Bentum, J. v. Rijn, Joh. C. Peek en P. A. van Zijl uit Bunnik.

C. P.

AFD. OBBICHT

Op 24 april 1962 is plotseling van ons weggenomen, de heer

TH. VENDERBOSCH

oud 66 jaar.

Aan hem hebben wij niet alleen verloren een toegewijd imker, maar bovenal een altijd goed gehumeurd, altijd opgewekte, vriendelijke en dienstvaardige collega. Zijn verscheiden heeft ons zeer getroffen. Wij hopen dat zijn vrouw en kinderen de kracht moge worden geschonken om dit verlies te dragen en dat zij troost mogen vinden in de herinnering aan een goede en trouwe echtgenoot.

J. WILLEMS, secretaris

AFD. VELSEN

Zaterdag, 28 april jl., vierde de afdeling Velsen haar 25-jarig jubileum in het paviljoen in het park Velserbeek te Velsen.

De voorzitter, de heer G. H. L. van Scherpenseel, opende de feestelijke bijeenkomst, waaraan bijna alle leden en hun dames deelnamen, en heette de afgevaardigden van de afdeling Beverwijk en Bloemendaal, hartelijk welkom. In zijn openingsrede memoreerde de voorzitter alle ups en downs van de afdeling in de afgelopen 25 jaren. Spr. kon daarin tot zijn genoegen vermelden, dat het ledental nu nog iets groter is dan tijdens de oprichting en dat in die tijd de afdeling Beverwijk uit de afdeling Velsen is voortgekomen. Namens het hoofdbestuur complimenteerde de heer A. v. d. Berg uit Egmond (Binnen) het bestuur met dit jubileum. Spreker uitte in zijn toespraak zijn voldoening over het feit dat de afdeling Velsen hem steeds op de hoogte hield van de te houden vergaderingen en verdere activiteiten van de afdeling. Als blijk van grote waardering voor de wijze waarop de heer Van Scherpenseel de afdeling Velsen heeft geleid, reikte de heer Van den Berg, namens het hoofdbestuur de medaille van verdienste aan de heer Van Scherpenseel uit. De afdeling mocht uit de handen van het hoofdbestuur een legpenning in ontvangst nemen.

Na deze toespraken genoten de plm. 40 aanwezigen van een filmvoorstelling, op deskundige wijze toegelicht door de heer Van Aarst.

Na afloop van deze voorstelling bleef het gezelschap nog gezellig bijeen, mede aangenaam bezig gehouden door een jeugdig accordeonduo.

OOGST EN DRACHT

AMSTERDAM, 17 mei 1962. — De lange nawinter heeft meedogenloos zijn stempel gedrukt op de ontwikkeling der volken. Half april bezaten de meeste niet meer dan twee zeer kleine plakjes open broed. Vrij veel volken hebben deze winter niet overleefd of zijn met sterk gedunde geleiders te voorschijn gekomen. De crocus heeft wel lang gebloeid, maar door de koude is het begerde stuifmeel niet in de kasten terecht gekomen. Tijdens de periode zachter weer van 17 t/m 26 april werd er door de bijen a.h.w. een luchtbrug geslagen tussen bloeiende bolgewassen en wilg enerzijds en de kasten anderzijds.

Het broednest onderging toen een sterke uitbreiding. Momenteel is de ontwikkeling weer traag. Het wachten is waarschijnlijk op het legertje jonge bijen uit de periode half-eind april. Precies een maand later dan verleden jaar zijn de volken naar de boomgaarden gebracht. Na het fruit wordt meestal direct doorgereisd naar het koolzaad; of dit ook dit jaar het geval zal zijn, is nog niet zeker. Veel ingezaaid koolzaad is weer omgeploegd.

Hoe koud het geweest is, moge blijken uit het feit, dat de max. temperatuur alhier in april op 20 dagen niet boven de 10° C. is uitgekomen.

Eenmaal kwam het kwik boven de 17° C. De invloed van het koude IJsselmeer- en Noordzeewater deed zich sterk gelden. Van dit koudereservoir zullen we dit voorjaar en begin zomer nog wel de nodige overlast ondervinden, maar niet getreurd. September moet nog komen en die maand wil wel eens een paar mooie dagen geven.

J. A. ZOET

EGMOND-BINNEN, 18 mei 1962. — Sinds mijn laatste vermelding in deze rubriek bleef het koude weer aanhouden. Er zijn het hele voorjaar 1962 nauwelijks 6 behoorlijke mooie dagen geweest. Er zijn drachtplanten genoeg, zoals blauwe druifjes, paardbloem, vruchtbomen en de bijen vliegen wel, maar de temperaturen zijn alleen midden op de dag voldoende en er waait steeds een koude wind, zodat er onvoldoende van de drachtplanten geprofitteerd kan worden. De ontwikkeling van de bijenvolken blijft ver achter bij die van andere jaren, zodat ook het maken van vegers nog niet kon plaatsvinden. We hebben nu wel darren in de kasten lopen, maar met de koninginnetel kon nog niet worden begonnen. Gelukkig hebben we nog een aardige voorraad suiker, want als het zo doorgaat zal er wel gevoerd moeten worden.

A. H. VAN DEN BERG

NIJMEGEN, 17 mei 1962. — Voorjaar 1962 zal nog lang in het geheugen blijven. Waar 1961 ons hele vroege lente gaf, zitten we in 1962 half mei nog op het echte lenteweert te wachten.

Ongeveer half april was de temperatuur van dien aard, dat de volken even geinspecteerd konden worden. Ze hadden toen 2 à 3 ramen met broed. Vrijwel alle volken hadden toen nog voldoende verzegeld voer. Enkel hadden een dood volk, waarvan de oorzaak niet altijd gemakkelijk kon vastgesteld worden. Doordat de periode van half maart tot half mei steeds dagtemperaturen had die beneden normaal lagen, kwamen er veel dagen voor, waarop niet gevlogen werd. Zo ontwikkelden de volken zich traag. Door het ongunstig weer

werd de crocus slecht bevolgen en kwam er weinig stuifmeel binnen.

Door de koude zijn de bomen laat in bloei gekomen, het laat zich aanzien, dat de bloei kort zal duren, omdat bijna alles tegelijk bloeit.

Toch schijnen er volken te zijn, die zich van het ongunstige weer niet veel aantrekken en thans reeds met 8 à 10 ramen broed zitten.

Veel volken staan in de boomgaard maar de volken voor het koolzaad zijn nog niet vertrokken, hoewel dat nu wel spoedig zal gebeuren.

Of er nog wat geoogst zal kunnen worden zal van de weersomstandigheden afhangen. Tot nu toe was het weer voor onze bijen zeer ongunstig.

J. M. v. CRUIJNINGEN.

's-GRAVENHAGE, kuststrook ten Zuiden van de Scheveningse haven, 7 mei 1962. De winter verliep hier vrij gunstig voor de bijen; geen strenge vorst en bijna geen sneeuw. Het vroege voorjaar leverde echter geen enkele „zomerse” dag. De eerste reinigingsvlucht van enige betekenis vond in de laatste dagen van maart plaats, maar die was verre van volledig. De sneeuwkllokjes hebben gebloeid van eind januari tot eind maart; er is vrijwel geen bij op bezoek geweest. Het eerste stuifmeel, nog zeer spaarzaam, werd binnen gebracht op 22 maart; het kwam van de laatste sneeuwkllokjes en de eerste crocussen.

Nadien was het opnieuw guur en de temperatuur kwam overdag niet boven de 50 graden F. Tot half april, waarna af en toe een weinig lente in de lucht kwam. De Scilla's gingen bloeien, maar de vroegbloeiende heesters lieten nog steeds verstek gaan.

Mijn eerste vluchting inspectie van de kastvolken had plaats op 20 april en toen bleek, dat het stadium van ontwikkeling beter was dan ik verwacht had. De volken waren flink en hadden op een enkele uitzondering na alle ramen van de broedkamer bezet. Hoeveel ramen broed bevatten heb ik niet geconstateerd; vanwege de steeds scherpe koude wind kon ik het niet over mijn hart verkrijgen de ramen uit te lichten. Over gebrek aan voedsel had ik mij geen ogenblik ongerust gemaakt en een vluchting blik overtuigde mij dat de voorraad inderdaad nog zeer ruim was. De laatste dagen van april en de eerste dagen van mei was er vrij drukke vlucht op de wilgenkatjes, de bolgewassen en enige sier- en vruchtbomen (amandel, peer, pruim, kruisbes). Toen ik de volken op 3 mei klaar maakte voor de reis naar het koolzaad bleek zowaar al wat nieuwe honing te zijn opgeslagen. Voor de zoveelste keer heb ik weer eens ondervonden, dat tulpen ware bijenvangers kunnen zijn. Deze bloemen worden druk bevolgen en als er dan een wolk voor de zon trekt sluiten de kelken zich zo snel, dat de bijen daarin volkomen opgesloten worden en omkomen. In een groepje van 32 tulpen trof ik op een morgen 12 dode bijen aan!

De 4e mei gingen de daarvoor in aanmerking komende volken naar het koolzaad in de Flevo-polder. Bij aankomst aldaar, tegen het tijdstip dat het licht begon te worden, was het prachtig stil weer en de stralen van de opkomende zon verlichtten ook de eerste koolzaad-bloempjes. Het werd een stralende dag; jammer, dat we na verzorging van de kasten zo spoedig moesten vertrekken! Nadien is het wederom halen en brengen geweest: nu eens een zonnetje, dan weer donker en guur. Over het algemeen nog niet veel bijenweer. Vermoedelijk veel verlies van vliegbijs; hier aan de kust is op het ogenblik wel dracht maar de vliegperiodes zijn te kort.

F. SLOT.

PATERSWOLDE, 11 mei 1962 — Het zal elders in ons land wel ongeveer net zo zijn als hier in het noorden: koud, nat en veel wind, met andere woorden, een zeer laat voorjaar, 2 à 3 weken later

dan normaal. Een sporadisch voorkomende zonnige dag gaf gelukkig gelegenheid tot een reinigingsvlucht, hier in Paterswolde, o.a. op 11 en 27 januari en 20 februari. Maar daarna weer op de plaats rust. Eerst op 5 mei kwam het werkelijk zachter weer, dat gelegenheid bood tot een grondige voorjaarsinspectie en tot vereniging meteen. De omvang van het broednest viel niet tegen: mijn 5 hoofdvolken hadden respectievelijk 4 - 4 - 4 - 3 en 5 ramen met gesloten broed, de zesramers 4 - 4 - 4 - 3 en 2. De enige Krainer, die er tussen staat, leverde bij behandeling met ongedekt hoofd, geen enkele steek, maar de 9 gewone hollanders tezamen ook nul. Het was ook niet de Krainer die het meeste broed had.

Vandaag (11 mei) is van koolzaadbloeit nog geen sprake, het meeste koolzaad is trouwens weer ondergeploegd. Thuis leveren wilg en paardebloem een mooie stuifmeel- en nectarooft, de eerste dit jaar, maar de crocusjes zijn nauwelijks open geweest.

A. S. PLANTING

RIJSEN, 10 mei 1962 — De uitwintering was door het lange koude voorjaar slecht tot zeer slecht en verscheidene volken zijn daarvan hier in Twente het slachtoffer geworden. De wilgen zijn uitgebloeid vrijwel voordat er iets op gehaald kon worden. De fruitbomen zijn inmiddels begonnen te bloeien en we zullen hopen dat het weer van dien aard wordt, dat de volken zich hierop kunnen ontwikkelen voor de zomerdracht. Wat het reizen naar het koolzaad betreft: dat zal niet doorgaan door de

late ontwikkeling, want het duurt nog wel even voor de volken op sterkte zijn. Zo gaat het ook met de koninginneteelt; die is ook al naar een latere datum verschoven want er zijn nog steeds geen darren. Al met al een slecht begin van dit jaar.

J. F. GIERVELD

SOEST, 18 mei 1962 — De volken in Soest zijn, op enkele uitzonderingen na, goed door de winter gekomen. Enkele imkers hadden enige volken die door honger gestorven waren. Maar al te vaak komt het voor dat er nog imkers zijn, die, in plaats van 10 kg er 7½ à 8 kg suiker invoeren in het najaar. Deze imkers hebben ervaren dat 10 kg suiker het minimum is. Het is toch een veilig gevoel, in de overtuiging te leven dat onze bijtjes in de strengste winter er tegen kunnen en wat zijn anderszids het voordeel en het gemak groot dat men zijn bijen zo maar naar fruit en koolzaad kan zenden zonder bijvoeding met suiker of borstplaat na de inspectie.

Op de bodemplanken waren weinig dode bijen. Normaal kan men half maart een dag verwachten die inspectie toelaat. Dit voorjaar was dat half april. In de volken bleek het broednest klein te zijn. Volken met 7 à 8 ramen bijen hadden gemiddeld 3 ramen broed. De volken zijn zeker drie weken ten achter bij een normaal voorjaar. Gelukkig zijn fruit en koolzaad ook 3 à 4 weken ten achter. De zwermperiode zal door het gure voorjaar ook wel verschoven worden naar midden juni. Uit Soest gaan 15 volken naar de Flevopolder op

het koolzaad en er zijn 90 volken naar het fruit.

G. H. GRIJZE

BIJENMARKTEN

DORDRECHT, 13 april 1962 — Aanvoer 18 zesramers, 12 korven, 168 flacons zomerhoning. Verkocht 18 zesramers à f 23,— tot f 27,—; 12 korven à f 25,— tot f 30,—. De honingprijs was f 1,60 exclusief flacon.

Onder tamelijk goede weersomstandigheden is deze markt gehouden. De vraag naar bijenvolken was beduidend groter dan het aanbod. Als gevolg van het koude voorjaar waren de bijenvolken niet voldoende ontwikkeld om op de markt aangevoerd te kunnen worden. De aanmerkelijk lagere aanvoer dan vorig jaar was mede te wijten aan de moeilijkheden, welke de bijenhouders ondervinden in verband met de bekende komkommerswestie. Dat er toch een gezellige drukte op het terrein heerste, werd veroorzaakt doordat de demonstratielente werd bezocht door een groot aantal leerlingen van een achttal scholen uit Dordrecht, Zwijndrecht en Dubbeldam. Ook de honingverkoopkraam en de kraam met imkersartikelen uit Wageningen hadden niet over bezoek te klagen. Contracten tot verhuur van bijenvolken aan de fruittelers voor de bestuiving van hun bomen, kwamen wederom tot stand. Evenals vorige jaren trok de markt vele bezoekers van elders, o.a. de heer Ir. Mommers, rijksbijenteeltconsulent uit Tilburg. Ook deze markt kan geacht worden aan haar doel te hebben beantwoord.

Onderstaand laten wij een kleine groep artikelen volgen uit onze nieuwe prijs-courant 1962 die zeer rijk geïllustreerd is met ruim 50 afbeeldingen. De kwaliteit der artikelen zijn van de beste en de prijzen zijn door eigen import zo laag mogelijk gesteld.

Simplex-kast met dubbele broedkamer, compleet met ramen ..	f 43,—
Simplex-kast met broed- en honingkamer, compleet met ramen ..	„ 42,—
Broedramen , simplex, met spleet, per 10 stuks ..	2,30
Honingramen , simplex, met spleet, per 10 stuks ..	2,25
Bijenkap , ruim model ..	4,40
Dathepijp met houtmantel ..	8,25
Beroker „Vulkaan” automatisch ..	20,75
Bijenveger , groot model ..	1,40
Raampje gripper , het beste wat er op dit gebied is te krijgen ..	2,75
Kunstraat , br.k.m. per kg ..	6,75
Kunstraat , h.k.m. per kg ..	6,75
Kunstraat , h.k.m. extra dun per kg ..	7,25

Verder potten, bussen, korven, slingers, enz. enz. Vraagt onze nieuwe prijs-courant die u op aanvraag gratis wordt toegesonden.

BIJENSTAND

H. T. van Dam & Zn.

JUBBEGA (Fr.) - TEL. 0 5165 - 382

Nieuwe oogst

koolzaadhoning

te koop gevraagd

- Opgave van hoeveelheid
- Verlangde prijs
- en of
- Verpakkingsmateriaal aanwezig is

aan :

HONINGHANDEL 'HOLLAND' N.V.

Loosduinseweg 775 te Den Haag